

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harphii Theologi Ervditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiæ Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniæ, 1611

Pars Tertia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

D. HENRICI HARPHII

THEOLOGIAE MYSTICAE,

LIBRI TERTII

PARS TERTIA.

*De supremo exercitio vite speculatiua, & spiritualis.**Cap. XVII.*

Mice ascende superius Luc. decimoquarto. Ad prosequendum euidentius supremum gradum in exercitio spirituali, & cōtemplatiuo, quod absoluto spiritu duntaxat attingitur: sciendum quod primò fieri necesse est quandam mirabilem diuisionem nō corporis, & animæ: sed animæ, & spiritus, quā operatur in nobis *sermo Dei uiuus, & efficax, penetrābilis*

Hebr. 4.

or omni gladio ancipiti, ut sic spiritus ab omnibus exoneratus, libere suum negotium exequatur. Vnde uerbum hoc Apostolicum exponens Augustinus, libro de spiritu, & anima, ac etiam Richardus, libro de exterminatione mali, dicunt: Quod in creaturis nihil hac diuisione mirabilius cernitur, quoniam id, quod essentialiter unum est, & indiuiduum, in seipsum quadam partitione diuiditur: neque enim in homine vno alia est essentia sui spiritus, & alia animæ suæ, sed vna eademque substantia simplicis naturæ. Non enim in hoc gemino uocabulo, gemina substantia intelligitur, sed tantum ad distinctionem ponitur gemina nominatio eiusdem essentia: vna superior per spiritum, alia inferior per animam designatur. Ita quod in hac diuisione in imo remaneat quod animale est, & sursum euolet quod spirituale est. Hoc enim ab animali diuiditur, ut usque ad speculationem diuinæ gloriæ sublimetur, & suo Domino coniungatur, & in eandem imaginem transformetur: quia *qui adheret Deo vnus spiritus* efficitur. Preterea, spiritus humanus à corpore, & anima in tantum aliquando subtrahitur, quod merito spiritus in spiritu esse dicitur, cum scilicet omnium exteriorum obliuiscitur, ignarus pariter eorum, quæ in corpore corporaliter aguntur, & illis solum per memoriam, vel intellectum interest, quæ in spiritu, vel per spiritum actitantur. Vnde Haymo super

Diuisio inter humanum spiritum, & animam.

1. Cor. 6.

Spiritu esse in spiritu quid sit.

D d d d

illud

Apoc.
Spiritu esse
in spiritu
quid sit.

Spiritu esse
supra spiri-
tu u quid
sit.

Spiritu esse
sine spiritu.

Psalms.

Amor frui-
tius, ut sit
quædam
abyssus.
Psal. 41.

illud Apocalypsis: *Ego Ioannes fui in spiritu*, dicit: Ioannes in spiritu factus, quod tamen ipsam carnem penitus non deseruit, sed spiritui aternitatis adhæsit mens eius, & à spiritu docente, spiritus docendus assumptus fuit: ideo tam mirabilia & profunda vidit. Aliquando verò spiritus humanus, tanto feruore super se rapitur, quod merito spiritus supra spiritum esse dicatur: cum scilicet, non solum omnia transcendendo despicit, sed etiam semetipsum contemnendo relinquit, ac in comparatione dilecti se despicit: vnde miro modo fit, quod per ignem dilectionis in illum, qui est supra se, sustollitur, & ut exeat à se, per vim amoris impellitur, nec se cogitat, cum Deum solum amat. Denique, quandoque spiritus humanus in tantum à semetipso quodam modo diuiditur, quod spiritus sine spiritu esse merito dicatur: cum scilicet à semetipso iam penitus incipit deficere, & à suo esse, in supermundanum quædam, & plusquam humanum statum trāsire, ita quod ipse, iam non sit ipse, saltem eo tempore, quo Domino iam incipit altius in hæere, totus intrans in illud diuinitatis arcanum, & dicens cum Propheta: *Defecit in salutare tuum anima mea*. His igitur præmissis, gradum hunc prosequamur, illum vitæ supereminenti copulantes.

Pro quo sciendum, quod immensa Dei illuminatio nos incomprehensibili claritate irradians circumfulget, & perfundit incomprehensibili lumine fructuam nostri spiritus inclinationem, in quo se spiritus fructiua quiete profundat. Hæc autem simplex inclinatio profundat amoris spiritus nostri, fructiuum amoris in nobis causat. Qui cum sine careat, super omnia immensus est, & imperscrutabilis, vniuersisq; dilectionis exercitationibus supereminens. Nam Deus in ipsa vacua nostri spiritus otiositate se fruibiler manifestat, & amans spiritus in eminenti fruitione sibi defluit, & eliquescit, nullam inter se, & illud quod amat discretionem percipiens, cum à se in quandam eminentis amoris latitudinem dilatatur, & flamma amoris illius, in ignem eum subuehit insinibilis amoris Dei. Et hæc in amore liquatio, penitus omni modo caret secundum naturam fruitionis semper sine reuersione profluens, & ideo per consequens, hic amor fructiuus abyssus quædam est. *Abyssus ergo Dei inuocat abyssum*, id est, omnes vnitos spiritui Dei complexu diuini amoris. Est autem hæc inuitatio cuiusdam habitualis claritatis superinfusio, quæ brachijs immensi amoris nos cõplexans, id agit obuolutione suæ infinitatis, quod in vastâ caliginem deitatis defluentes, quodammodo nos ipsos amittamus; & sic Dei spiritui sine medio.

adio feliciter vniti, ad Deum per seipsum valeamus ascendere, & cum ipso, & in ipso, nostram aeternam beatitudinem possidere.

Et hic gradus triplici modo potest exerceri. Primus modus est, cum quis pondere fructiua inclinationis supra praxim omnesque virtutes in diuinis, simpliciter se profundat, simplici contutu fructiui amoris in anteriora prospectans: in quo prospectu Deo protinus immediatè se presentat, ipsumque ex vnitatis diuina lumen quoddam irradiat, sub triplici similitudine se manifestans. Primò, vt caligo quaedam, cuius immensitate veluti quodam complexu penitus obumbratur, & omni modo, quasi vagabundus priuatur. Secundò, vt serenitas quaedam, cuius informitate omne consideratum, & omnem rerum differentiam amittit, simplici claritate circūfusus, & perfusus. Tertiò, velut quoddam nihilum, cuius inanitate ab omni opere sabbatizare cōpellitur, eò quòd operatione diuini amoris ipse vincitur sed acumine penetrabili fructiua inclinationis sui spiritus ecōtra Deum vincens, vnus cum eo spiritus efficitur, per quam vnionem gustum fructiuum consequitur, & secundum profundationem sui ipsius immensis Dei delitijs, diuitijsque repletur. Ex hac autem repletione complexus quidam, ac plenitudo affectiui amoris in supremarum virium vnitatem effluit, ex qua rursus *fluminis impetus* penetratiui saporis descendit, cordis *ciuitatem*, & sensitiuarum virium suburbana latificans. Et sic *Altissimus Dominus tabernaculum suum* intrinsecus immobile reddit, & stupidum, operationis suae dominio, viribus eum in tantum destituendo, quòd in intimis suis nil aliud sciat, vel sentiat, nisi quandam singularem claredinem cum sensibili dulcore, & penetrabili sapore.

Exercitium
huius amo-
ris triplex.

Et hic est primus modus summae spiritualis exercitationis, qui toties impeditur, quoties vir spiritualis quauis occupatione, vel quolibet exercitio virtutum intermediante intrinsecus intercipitur, aut formatur, quoniam iste modus est intimus animi sabbatissimus, vniuersa supergrediens, & postponens.

Secundus modus est, cum quis affectuose, & practice conuertitur in diuina, ad exhibendū Deo reuerentiam, & honorem, seque, & omnia sua in sacrificium charitatis, & amoris, igne consumendo adoleat, sicque medio quodam ad Deum feliciter properat. Hoc autem mediū est donum sapientiae, quod viros spirituales secundum amoris sui mensuram in actus virtutum dirigit, tantaque vehementia deuotum animū tangit, & accendit, quòd vniuersa, quae Deus donare queat, praeter

Deum solum illi modica videntur, vtpote præ dilecti amore minime sufficientia. Sentit nimirum in intimo spiritus sui, silens quoddam, & occultum susurrum in divini tactus, quod omnium virtutum finis est, & initium. In quo velut in altari, spiritus Deo sacrificia virtutum manibus sincera affectionis immolat. Quod etiam, velut ignis altaris amor vitaliter inhabitat.

Esuries
amoris.

Et ex hoc in tantum crescit amoris esuries, quod per excessum sui se iugiter immolando, in operatione sua deficiat, & in extremo spiritu defessus, ab amoris igne resolutus, quodammodo annulletur. Esurit enim Deum plenè degustare, quem nullò conamine prævalet capere, sed è contra in singulis Dei irradiationibus à Deo comprehenditur, & recenti amoris tactu tangitur. Sicque iugiter in eo amoris esuries affectuosa renouatur. In hoc ergo modo fidelis amator gratiæ similitudinem gerens, summo affectu dilecto vniri desiderat. Et hic modus nobis est vtilior, & laudabilior iam præmissis, quoniam hic illius est causa, cum nemo supra praxim quietem consequi potest, nisi prius amorem affectuosum, & practicum exercuerit. Et ideo necesse est gratiam Dei nostrumque practicum amorem præcedere, & subsequi, hoc est, prius ac posterius exerceri, licet eo tempore, quo feliciter à Deo agimur, & fruitionem consequimur, ab omni operatione feriari cogamur. Nam absque amoris operatione mereri non possumus, nec aliquando Deum adipisci, nec id ipsum saluare, quod antea fuimus per amoris opera consecuti. Sed hic modus impeditur, quoties vir spiritualis cuius Dei dono infederit, aut cuiilibet innixus fuerit creaturæ, quoniam esuries quædam est, quam præter Deum nihil proxius poterit satiare.

Tertius denique modus cæteris est præstantior, ex duobus iam dictis ortum habens. Est enim vita spiritualis, norma iustitiæ regulata. Nam Deus in nos veniens, fruitionem exigit, & operationem: vtrumque simul, & neutrum ab altero præpeditum, sed potius alterum ab altero confortatum. Et in his duobus vir spiritualis vitam suam vtroque totus possidet, & indiuisus. Quia totus est in Deo, vbi fruitiuè quiescit, & totus in seipso, vbi practice diligit. Sicut enim amor fruitiuus cum Deo causat vnitatem, sic amor practicus alteritatem. Porro summus amator hæc duo per singula horarum momenta pariter exigit, scilicet quietem, & operis innouationem. Iustitia ver spiritus nostri vocem huius exactoris exaudire cupiens, iugiter quod
peti-

petitur, adimplere desiderat. Et ideo in singulis Dei irradiationibus spiritus noster in diuina practicè, fruiuiueque conuertitur, per quod & in virtutibus innotatur, & in fruitionis quietem profundatur. Nam Deus vnico munere se, & sua dona largitur: spiritus autem noster in singulis conuersionibus in diuina se, & omnia opera sua relargitur. Proinde consolatio, pax, gaudium, pulchritudo, diuitia, & infinita tallia lætificantia cor humanum, oculis luminosè rationis in Deo sub spiritualibus similitudinibus ostenduntur, nec tamen propter ostensionem huiusmodi, nec propter Dei tactum, amor operationem deserit: quia vir iustus vitam veram fruiuiam, & actiuam pariter in spiritu stabiluit, quæ quidem in æternum manebit: sed post hanc vitam in statum mutabitur altiolem.

Cæterum, quicumque hanc operationem, & quietem in vnico exercitio non possident, hanc iustitiam minimè sunt adepti, cum vir iustus in sua conuersione ad Deum, impediri non potest, quin tam fruiuiè, quàm practicè in diuina conuertatur, eò quod similis est speculo gemino, in vtranque faciem obiectorum imagines susceptanti. Nam secundum superiorem suam faciem, Deum suscipit, cum omnibus donis suis: secundum inferiorem verò faciem sensibilibus imaginibus suscipit pariter per fenestras sensuum introductas. Potest igitur dum vult, ad interiora se conuertere, & absque impedimento hanc iustitiam exercere. Veruntamen homo, dum in hac vita degit, mutabilis est: & ideo frequenter ad exteriora absque necessitate, & imperio luminosè rationis, sensuum intendens negotijs, conuertitur, & maculas venialium contrahit: quæ tamen in amatoria conuersione ad Deum, sic penitus absumuntur, quemadmodum in camino ignis aquæ guttula absorbetur. Sic spiritus Dei spirando nos extrahit ad amandum, & virtuosè operandum: ac iterum in seipsum intrahit ad quiescendum, & fruendum. Et hæc est vita æterna, quam nunc quoque prælibare poterimus, sicut à simili corporalem aërem intra nos existentem protinus expiramus, vt intrahendo denuo nouum aërem attrahamus, in quibus duobus nostra mortalis vita subsistit.

Præterea, licet spiritus noster, per inactionem diuini spiritus expirare cogitur, & opere suo deficere, feliciter in fruitionem, & beatitudinem quandam effluens: semper tamen iterum in gratia, charitate, & virtuositate renouatur. Sicque mira vicissitudine semper introuertj debet in quandam otiosam fruitionem, & exire per virtuos-

Spiritus noster vt expirat, per inactionem diuini spiritus.

758
 sam operationem, semperque spiritui diuino coniunctus permanere per amorosam inclinationem. Sicut enim oculi corporales iugiter aperiuntur, & vident, ac iterum in momento nobis imperceptibili recluduntur, & iterum aperiuntur, veluti semper aperti permanentes: sic in Deo per amorem fructuum morimur, & iterum ex Deo exentes ad operationem virtuosam, per amorem practicum in nobis viuimus, subito tamen in Deum denuo reuertentes, vt moriamur, ac cum eo per inauulsiibilem adhesionem semper permanemus. Et haec est nobilissima sensio, quam in nostro spiritu sentire, vel experiri possumus. Quam in Canticis adeptam se sponsa gloriabatur, dicens:

Cantic. 2.
 Cella vinaria quid.

Introduxit me rex in cellam vinariam, ordinauit in me charitatem. Cella ista vinaria est vbertas diuinæ sapientiae, intelligentiae, prudentiae, & discretionis, vbi noster intellectus, & ratio nectare, vel mulso prima veritatis inebriantur. Et tunc amor debite suis exercitijs ordinatur, ita quod non semper effluat in ipsam caliginosam inhabitationem, quam intime diligit, vt pote suae naturae magis conuenientem: sed illuminata ratio quandoque circumducit eam, ostentans, & obijciens mirabilia, & amabilia, quae fecit Deus ex infinita sua potentia, sapientia, & bonitate in omnia creata: praecipue tamen in illud gloriosissimum, ac omni deuotione complectendum speculum immense admirationis, & totius sanctitatis, sanctissimam scilicet humanitatem Domini nostri Iesu Christi, ac omnia quae in hac mortali naturam gratiose, pie, & amorose sua dignatissima bonitate agere, & pati dignatus est: vt sic velut apis nobilissima, ex omnibus, quae sibi ratio lucide proposuit, mellea fugat pocula laudis, gratiarum actionis, & reciproci amoris. Quibus feliciter onerata, in proprium alueolum concito reuolans, in amatum suum per dulcedinem amoris fructuum, velut in abyssum quandam funditus diffluat, illuminata ratione foris excubante. Vbi cum summam operationem suam mellea sua pocula contutans consummauerit, & vsque ad deficientiam spiritus sui peruenerit, ac aliquanti per a diuino spiritu dulciter acta, obumbrata, confota, ac circumplexa fuerit, denuo illam illuminata ratio deducens, velut apem argumentosam circumuolare cogit ad allucta mellea pocula recolligenda, vt simili fecunditate reuollet in id ipsum. Et in his ordinatur charitas, cum mens humana supra singula quaeque requiescere nouit iuxta sapientiam veritatis, & illuminatae rationis, ex omnibus mellitam dulcedinem diuinæ maiestatis, boni-

Anima vt sit apis.

bonitatis, largitatis, charitatis extrahens, cum qua iugiter reuolet in appropriatum aluicolum, id est, in ipsum amatum, vnde omnia effluxerunt. Ad hoc enim duntaxat celebratur hæc vicissitudo euolutionis, vt vberiori semper fecunditate reuolet in dilectum. Et hæc semper intentio non solum principalis, sed & vnica est: & hoc potius ex necessitate, quam ex dilectione: quia, sicut inferius declarabitur, exercitium acceptissimum Deo, feliciter exercetur in ignota consurrectione ad Deum per flammigeras ascensiones, & aspirationes, quibus citius, quam excogitari potest, sine omni cogitatione preuia, vel concomitante, quotiescunque placuerit, centies vel millesies in die, vel nocte in Deum afficitur, innumerabilibus desiderijs ad ipsum solum possidendam aspirando. Sed hoc exercitium ex necessitate quandoque intermittitur, cum, quoniam vt huius desiderij completionem consequamur, necesse est ipsam diuinam perfectionem secundum possibilitatem imitari, præsertim in his, quæ nobis exemplo reliquit in assumpta natura. Hinc est, quod hæc ipsa pia mente recolere debemus, vt ad assimilationem aspiremus: tum, quia tam vigorosam consurrectionem continuandam nature fragilitas non sustineret: tum, ne tanta quiete delectati torpescamus.

De sex, quæ sunt necessaria ad perfectam fruitionem.

Cap. XVIII.

Alice ascende superius. Ascensus iste est progressus diuini amoris, qui est abyssus interminabilis, & ideo infinitis gradibus ascendere poterimus per amorem practicum in amorem fruitionum. Cum enim quis cum totalitate sui viriumque suarum se erigens, cum viuido quodam amore practico ad Deum se dirigit, tunc amorem suum in sua profunditate, vnde radicaliter originatur, & in sua fruitione sentit velut abyssum quandam infinitum. Si ergo per amorem practicum ingredi voluerit in amorem fruitionum, tunc omnes aliæ vires animæ perfluenti veritati, quæ Deus est, cedere compelluntur. Vnde sicut aër perfluentem solis splendorem, & calorem suscipiendo patitur, similiter ferrum ignis splendorem, & calorem, ita quod cum igne, igneas actiones peragit, vrendo, & illuminando, sicut & aër calefaciendo, & illuminando, natura tamen propria seruata (quia nec ferrum ignis, nec ignis ferrum efficitur, est tamen ibidem vnio quædam immediata:) sic Deus semper est in essentia animæ. Cum ergo vires eius superiores intro se conuertunt amore practico, Deo

Charitatis
ordinatio.

- co, Deo similiter immediatè vniuntur in simpla quadam scientia omnis veritatis, & in quadam eminenti sensu, & degustatione omnis boni: quæ simpla scientia, & sensus Dei, in essentiali amore possidentur. Exercetur autem, & conseruatur per amorem practicum, & ideo viribus animæ est accidentale per mortificatiuam introversionem in ipsum amorem: sed est eminens, & semper immanens ipsi essentiali animæ. Et ideo nos oportet semper actualiter intro conuertere, & in amorem renouare, si volumus amorem cum amore confouere. Vnde Dominus præcepit in veteri lege, dicens: *Ignis in altari. ix. eo semper ardebit.* Nam inter hominem (quem Deus virtutibus decorauit, & in vitam contemplatiuam sublimauit, iuxta summam eius introversionem,) & Deum suum nullum est medium, nisi illuminata ratio, & practicus amor. Supra rationem autem, & amorem practicum subleuatur in quadam nudam intuitionem in essentiali amore: ubi cum Deo spiritus vnus, & amor vnus efficitur. Et in hoc eminenti amore eleuatur eius intellectus, sine fine per vnionem, quam essentialiter cum Deo possidet: in qua eleuatione habilis efficitur in sua contemplatione, cum Deus voluerit videre omnes creaturas in cælo, & in terra, cum discretione vitæ, & præmij. Nam hic amor æternus in spiritu viuens, quo sine medio Deo vnitus est, lucem suam, & vigorem diffundit in omnes animæ vires, & est origo omnium virtutum: quia gratia diuina defluit vsque in extremas, & infimas animæ vires. Ac inde prouenit amor cordialis, & ad Deum delectatio sensibilis, quæ duo replent, & perfluunt cor & sensus, carnem & sanguinem, omnemque naturam corporalem. Causant etiam corporis compressiones & agitationes inuasibiles & efficitur quis velut ebrius, mustoque plenus, nec sui iuris, & sic totus homo veluti quadam fruitione perfunditur.
- Veruntamen ad fruendum Deo, prout nunc de fruitione loqui intendimus, sex sunt necessaria. Primum est, vera pax inter Deum, & se, quam qui voluerit in se reperire, necesse est, vt in tantum Deum diligat, vt liberrimo animo propter eius amorem, & honorem, omnibus inordinatè vilitatis, & amatis abrenuntiare valeat. Quicquid enim in creatis delectabiliter, & amorosè possederat, quo perplexitas, vel anxietas generari, vel quocunque modo internum exercitium impediri poterat, totum rescindere debet, ac cordiali amore animoque viuaci ad Deum, & in Deum eleuari, & iuxta vires per arden-

Introuersio
vt fiat.

Leuitic. 6.

Amor cordialis.

Delectatio
sensibilis
ad Deum.

Pax vera
quam
necessaria
fruitioni
hominum.

ardentem charitatem supra omnia in simplicem mentis nuditatem exaltari: ubi lex amoris completur, & in quandam fruitionem terminatur. Ad quod necessario cordis puritas requiritur: quam qui consequi voluerit, cum emulatione rem quamcunque possidere non poterit, nec cuiquam spontanea promptitudine adherere, vel conuersatione communicare. Quia omnis conuersatio, & emulatio, quae non est pure propter Deum, cor eius depingit, & contaminat, eò quod non est ex Deo nata, sed ex carne. Hinc oportet omni carnali emulationi renuntiare, & soli Deo dilectione adherere, & cum possidere. In qua possessione Dei, cum dilectione purificatur intrinsecus ab vniuersis imaginibus: quia Deus spiritus est, quem nullus proprie figurare nouit. Opera autem exteriora dum ratio dictauerit, sunt quidem perficienda, sed sine sollicitudine cordis, & multiplicitate, mente semper ad Deum erecta: quia licet approbetur labor, reprobatur tamen cordis anxietas, & sollicitudo. Quoniam in omnibus perplexitatibus, sollicitudinibus, & multiplicitatibus amoris affectus debilitatur, & diuersis tentationibus, & insidijs exponitur. Et ideo naturæ sensualitates, & oblectationes etiam in minimis exequentes, facile refrigescunt in amore, desipiunt in spiritali sapore, decrescunt in virtute, desuunt in abominandam ingratitude, & repiditatem. Qui verò legitime oblectationes vitiosas debellauerit, citò victoriam obtinebit, & in omnem perfectionem efflorescit. Quod si facili labore victoriam desiderat, eligat semper animum internum, & eleuatum gerere, plus amplectendo interna amoris exercitia, quam externa virtutum opera. Quia quamdiu ad interna exercenda sui compos permanserit, tamdiu pacem habebit. Alioqui si externus fuerit, diuisus erit, nec Deo plenè viuere, nec vitijs plenè mori poterit.

Puritas
cordis.

Opera exte-
riora vt per-
ficienda sint.

Secundum est internum silentium, id est, quaedam mentis denudatio, & omnium formarum, quae dilectum non representant, omnimoda expoliatio. Oportet enim quod ipsa memoria sine anxietate & sollicitudine à cunctis imaginibus depingentibus libera sit, & absoluta, vt scilicet animus sit totus liber, patulus, super omnia eleuatus, ac vt mens Deo vacet, ab omni consideratione rerum nuda, & vacua, qua Deum solum desideriosè possideat. Nam spiritalis in desiderio libertas facit hominem exclusis omnibus rerum formis expeditum ad Deum in omnibus externis exercitijs, vt inter illa se valeat eleua-

Silentium
internum.

Eeeee rein

re in laude, gratiarum actione, & in omnibus, quae operari norant affectio, & dilectio, diuina gratia, & interna diligentia, ad omne exercitium spirituale fideliter opitulantibus. Si verò in exercitijs exterioribus aliquando distrahitur, & ab internis elongatur, amicum habeat orationis studium: & industriosa diligentia se reuocet ante conspectum Domini, donec interiorē sentiat unitatem, & in Deum amorosam conuersionem, quibus omnes imaginationes, & peregrinae impressiones dissoluantur veluti nebulae: ut sic cum voluerit omnia penetrando, super omnia eum, quem amat, valeat contemplari. Quod vni que facillimum est efficaciter amanti, quia vbi amor, ibi oculus: & vbi thesaurus tuus, ibi & cor tuum. Omnia nimirum à corde citius euelluntur, quae amatiua nostra virtute non complectimur, nec desiderijs possidemus. Nam purus amor & inepictus, spiritum facit simplicem, & ab omnibus otiosum, sustollit hominem supra seipsum, & super omnia opera sua: coniungit hominem Deo, & spiritum stabilis in quiete & fruitione.

Muth. 6.

Amor purus, quid valeat.

Praelati spirituales, quales esse debeant.

Potè nullus ad praelaturam idoneus iudicatur, nisi vtraque manu utatur pro dextera, quo scilicet in omnibus actibus se tam expeditum inueniat ad ingressum, sicut ad egressum: ad contemplationem, & fruitionem, sicut ad actionem: quia Praelati spirituales in vtroque perfecti esse debent. Denudet ergo virtutem suam intellectuam, & per fidem supra rationem subleuet, vbi resplendet radius solis aeterni, docens & ostendens omnem veritatem. Veritas autem liberum eum reddet, & nudum intuitum suum ab omni imaginatione stabiliet. O beatum intuitum, quem semper amatiua virtus cum amore nudo subsequitur, in qua sequela semper fluunt riuli gratiarum Dei, animam ipsam introducentes ad fontem viuum Spiritus sancti, vbi venae profluunt aeternae suauitatis, animam inebriantes, & supra rationem eleuantes in vastitatem aeternae salutis: & haec est radix & substantia totius sanctitatis, ex qua semper procedit donorum exercitium, & virtutum: quoniam amor otiosus esse non potest.

Adhæsiō amorosa.

Tertium est quaedam amorosa adhæsiō, & haec est ipsa fruitio. Qui enim ex amore puro Deo adhæret, non propter aliquam propriam vtilitatem, ipse Deo in veritate fruitur, sentitque se Deum diligere, & se à Deo diligi. Nam purus spiritus amore nudo semper inclinatur, & intellectum depuratum sequitur vsque in suam originem: Cum enim purum, & liberum ascensum habeat in Dominum, præ-

ter

ter eius honorem, nihil aliud prorsus intendens, necessatio consequens est, quod Dei bonitatem sapiat, & veram cum eo unionem sentiat, in qua spiritualis vita perficitur: quoniam ex ea desiderium semper de nouo contingitur, & ad noua interna opera excitatur, operandoque spiritus ascendit in nouam unionem, sicque semper opus, & unio renouantur. Et haec est adhesio gratuita, & foecunda, quae nos ad eum dilecto vinculo charitatis coniungit, quod vniuersis creaturis inadhafibiles efficiuntur, ut nemini nos placere delectet, & nobis adherentibus Deo, nemo inordinate placere possit. Hanc autem operationem, & unionem continuatam nos docet Dei tactus, qui semper est vniudum quoddam medium inter nos & Deum, rationem nostram illuminans, & nos pariter continue intrahens & extrahens. Intrahens quidem, & a nobis exigens, ut nobis ipsi renuntiantes, & penitus exuentes, in Deum nos totaliter effundamus, & vnum efficiamur, ac eum secundum eius dignitatem adherendo, diligamus: & cum eius dignitas infinita sit, infinite nos amans, sicut infinitus est, sic a spiritu nostro amorem exigit sine mensura. Hinc omnes vires nostrae in vnum conglobatae, scintillantibus affectibus respondent, & dicunt: Amemus amorem nos aeternaliter amantem. Sicque succrescit quoddam insatiabile desiderium, & avidus amoris appetitus, quem nec ratio, nec vlla creatura conpescere, vel sedare potest, se totum in Deum per amorem effundere cupiens, & diuinam totalitatem in se comprehendere gestiens: quae duo sunt ei impossibilia, nisi deficientibus in operatione viribus, a spiritu diuino feliciter agatur, & eius operationem patiatur supra omnem operationem suam: & sic patiendocomprehendat eum, quod est incomprehensibiliter comprehendere, scilicet patiendocomprehendendo. Est etiam iste tactus extrahens, & exigens a nobis vitam virtuosam, diuinamque similitudinem, in quibus duobus dum obediens fuerimus, tunc viuimus secundum diuinum beneplacitum.

Tactus Dei
quid sit, &
quid doceat.
Tactus Dei
intrahens.

Tactus Dei
extrahens.

Quartum est, in eo, quo fruatur, quiescere. Nam vbi dilectus a dilecto vincitur, & in puro nudo eminenti amore possidetur, ibi dilectus in dilectum cum dilectione prolapsus est, alterque alterius in possessione, & quiete mutua totus est. Vnde ex diuino contactu plerumque spiritus amans, per amplexum quendam vniciui amoris penitus liquefcit: quoniam ex illo profluit quoddam incendium, adimplens

Quies in
Deo.

Eeeee 2 virium

virium superiorum vnitatem, & consumens vniuersas imagines, & omnia media. Tandemque apparitio quaedam sequitur vitam perpetuam demonstrans: sed quomodo vel quid sit in se, penitus est indicibile: quia nec aliqua potest ostendi similitudine, nec verbis aut exemplis quibuslibet edoceri: sed ex Deo effluit, & in mente sublimiter eleuata semet ostendit: quam dum contemplari spiritus appetit, subito omnem sui modum amittit, & cum lumine illo vnum efficitur: quia in eius complexu spiritus clarificator, & totus diuino lumine perfunditur, primaque veritati, quae Deus est, vnitur: vbi Deus in eo, & ipse in Deo requiescit, ac aeterna quadam fruitione alter alterius est amplexus.

Obdormitio in Deo.
Cantic. 5.
Vnitatis Dei intrahens.
quid sit.

Quintum verò est quadam in Deo felicissima obdormitio, in qua spiritus à se desinit, nesciens vbi vel quomodo; hoc tantum cum sponsa dicens: *Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est.* Cum enim intrahens Dei vnitatis nihil aliud sit, quam amor quidam interminis & imperscrutabilis, sua virtute Patrem, & Filium, & omne in eis viuens in aeternam intrahens fruitionem: ideo in hoc amore ardere volumus, & comburi in perpetuum, cum in hoc consistat summa felicitas omnium spirituum beatorum. Quamobrem nos oportebit vitam nostram fundare super illam infinitae profunditatis abyssum, & sic poterimus in aeternum mergi in amorem, & à nobis demergi in ipsam imperscrutabilem profunditatem: & in eodem alterabimur, & à nobis exaltabimur in ipsam incomprehensibilem altitudinem, ac in ipso amore modo carente palabimus, & palantes vagabimur, & à nobis deuiabimus: & ipse nos ducet, & seducet in incomprehensam amoris Dei amplitudinem. In quo quidem influemus, & à nobis desluemus in ignotas delicias opulentiae bonitatisque diuinae, in quibus liquebimus, & deliquebimus, profundabimur, & de profundabimur aeternaliter in gloriam Dei. Quoniam qui spiritu Dei aguntur, habiles efficiuntur ad eliquendum in amorem, ab omnibus amoris exercitijs liberi, & otiosi, patientes, & recipientes diuinum simplicem amorem, eorum spiritum consumentem, & in seipso annihilantem. Sicque omnium obliuiscuntur, utpote in amorem liquefacti, nec scientes seipso, nec aliquam creaturam, nisi solum amorem quem gustant, & sentiunt, à quo possidentur in quadam simplici, & nuda otiositate. Sentiunt, inquam, se quandam longitudinem, latitudinem, sublimitatem, & profunditatem cum amore, qui

re, qui sine mensura est, omnia complectens, & semper manens incomplexus.

Sextum est; quaedam contemplatio caliginis, quæ ratione scrutari non potest, in qua se spiritus mortuum sentit & perditum, vnumque cum Deo sine alteritate, & discretione. Ibiq; Deus fruitio, pax, & quies eius est. Et hæc fruitio vacat vndiq; quoniã in ea dilectus dilectum ultra omne desiderium per nudum, & simplicissimam amorè amplectitur. Vbi Pater cum Filio in vnitæte Spiritus sancti omnes amatos spiritus comprehendit: quorum quemlibet secundum mellis suam bonitatis suæ complacentiam confouet requie fruitiua. Vbi mira confabulatio mutua, & plena complacentia ipsius Dei, & ardētis spiritus, gaudiumq; tam opulentum, vt omnem capacitatem creati spiritus excedat. Ibi spiritus velut expiratus sine spiritu effectus, à seipso destitutus, & transiens, vnus cum Deo spiritus per fruitionem constituitur, abyssali beatitudini diuinæ inauertibiliter inhærens. Vnde licet in nobis viuant Dei cognitio, Dei dilectio, Dei contemplatio, & adhesio: longè tamen altius in nobis viuunt deitatis fruitio. Nam iuxta hoc, quod Deo per dilectionem adhæremus inspirati, spirituales siue spiritus dicimur: & iuxta illud, quo spiritu Dei transformamur, sine spiritu velut expirati effecti, Deo fruimur. Denique, qui prædicta sex in se senserit, erit ei in sua introversione tam promptum, & facile contemplari & frui, vt ita ferè dixerim, sicut in natura viuere. Ex cuius opulentia abyssus vita communis oritur: quia liberalitas, qua veraciter præditus est in diuinarum diuitiarum abyssu radicata est: & ideo se continere non potest, quin iugiter effluat per exercitia & opera virtuosa: quia iam factus quasi viuendum voluntarium instrumentum Dei, quo Deus, quod vult, & quomodo vult, operatur: ne huius operationis efficaciam sibi ascribit: & ideo volūtarius manet & promptus ad agendum quodcunque Deus præceperit, validus & fortis ad tolerandum quodcunque Deus permiserit. Gerit enim vitam communem, contemplari, agere, & pati æquè paratus, & vtroque perfectus est, quam vitam nemo habere potest, nisi solus verus contemplatiuus.

De tractu Spiritus sancti. Cap. XIX.

Nunc ordine congruo de felici tractu Sanctissimæ Trinitatis prosequendum esse reor, cuius opera licet indiuisa esse noscuntur, vt tamen nostra Trinitas illi vtunque respondere & correspondere videatur, vnicuique personæ in diuinis tractum magis appropriatum.

Tractus
Spiritus
sancti.

Amatiuae
virtutis o-
pus quod.

priatum assignare curabimus. Trahit enim Spiritus sanctus virtutem amatiuam, Filius virtutem intellectiuam, Pater autem virtutem memoratiuam. Spiritus enim sanctus amorosam animam dulciter allicit, dum oculis eius intellectualibus imaginem imprimat intellectualem diuinæ bonitatis & charitatis, quæ ipsemet est secundum personalem proprietatem: in qua sese tam diuitem & vberem ostendit omnium bonorum tam largisquæ, non solum in omnes generaliter effluentem, sed affluenti in dilectam suam modo singulari gratia sua, donisquæ; multiplicibus profluentem, adornantem, & perficientem eius inuolueram voluntatem cælesti sapore, ut anima sapiat, agnoscat, & probet, quàm suavis & bonus est Dominus. Hic sapor quandoque tam immensus est, quòd animæ gustanti videtur omnia creata simul liquari posse illo abyssali sapore. Nam omnem animæ regionem perfluens inundare facit, in tantum, quòd anima fidelis intellectualem affectuositatem: pericis, explicat in aduentum supereffluentis influxus diuinæ liberalitatis: velut si totam illam immensitatem deglutire & digerere conaretur: sed potius ipsa persluitur, & vndiq; circumplectitur, veluti si iam intrasset in gaudium Domini sui. Hinc statim eius amatiua virtus superior à calore sancti Spiritus sursum trahitur, luce suæ bonitatis & amati illustranda, ad Deum laudandum, glorificandum, & in omnibus profusa charitate gratias agendum. Vnde virtus amatiua feliciter illustrata in æternam illam claritatem aspicit, de qua delicia tam copiosè defluunt. Et ex hoc confurgit concito quædam consideratio illuminatæ rationis, licet veraciter agnoscat, quòd illas incomprehensibiles delicias nunquam intelligere valeat, quia luce creata gaudium immensum considerat: & ideo in sua consideratione deficit. Intellectus tamen dum fuerit ab illa immensa claritate transformatus, sine intermissione læticiam illam incomprehensibilem æternæ beatitudinis contemplatur: & ratio multò subtilius solito creaturaliter in luce creata considerat, ut sese reficiat in subtilissimis imaginibus, & effluentibus operibus illius abyssalis deitatis. Ex quibus dilectum suum esse considerat tantæ magnitudinis, & incomprehensibilitatis, quòd nunquam à creatura poterit plenè comprehendi. In eo namque contemplatur esse summam beatitudinem, pulchritudinem, plenitudinem, dulcedinè, charitatem, veritatem, æternitatem, maiestatem, fecunditatem, claritatem, fidelitatem, bonitatem, futuritatem, fruitionem, coronam, gloriam, & vitam nostram, & infinita similia, quæ considerat in illa in-

finita

finita diuinitatis abyssio: quæ sunt imagines ex simplici diuina essentia elicite creaturaliter: quia ubi ratio has imagines apprehendit, ibi sunt creata, & elicite similitudines diuinae naturæ; sed ubi hæc omnia principium fortiantur, & finem secundum simplicem intuitum in quandam abyssalem diuinitatis essentiam, ibi ratio deficit, quoniam ibi sunt vna simpla diuinitatis natura.

Proinde tractum hunc calori naturali conuenienter assimilare possumus. Videmus enim in sole, quod per virtutem luminis sui fecundum calorem causat in terræ nascentibus, quæ beneficio sui luminis attingit, singula secundum propriam aptitudinem fructuosa reddes. Cum igitur calor iste virtutis, ac naturæ à sole recipiens, eius beneficio, & virtute opera sua perficiat: consequens est, vt ad suam originem, & causam in quantum potest, redire contendat, vnumquodque iuxta propriam aptitudinem suæ fecunditatis secum sursum trahens, quantum præualet. Sic Spiritus sanctus dum virtutem amatiuam, per obiectum diuinae bonitatis, & amoris illuminat, in anima protinus viuendum quendam, & fecundum amorem causat, oculo illius intellectuali commendabilitatem, & amositatem suam ostentans. At quoniam ist calor à Spiritu sancto sumpsit exordium, in suam originem, & causam redire contendit, amatiuam virtutem secum trahens in ipsam nudam, & patulam aperitionem suæ cogitationis, coram nuda præsentia incomprehensibilis bonitatis Dei, & amoris: in qua sibi constituit tranquillam quandam, & silentem admirationem incomprehensibilis bonitatis, & igneam flammam perfluentis, & profundantis amoris. Et sicut sol fecunditatem causat etiam sub terra, vt patet in auro, argento, omni que metallo, & lapidibus pretiosis: sic obiectum diuinae bonitatis & amoris attingit inferiorem virtutem amatiuam, quæ consistit in sensu nature sensitivæ, ostentans illuminatæ rationi largifluas operatiões suas, quas creatis vniuersis exhibuit, ac præsertim creationem generis humani, cuius etiam naturam assumere dignatus est, & inaudita in illa mortalitate dignatissima pietate pati cõstanter, & agere fideliter non desistit, ob amorem, salutem, redemptionem, & glorificationem nostram. Specialiter autem reuocat ad memoriã omnia, quæ proflua pietate multifarijs modis egit circa propriam eius salutem. Cum igitur per illuminatam rationem sic nostram sensualitatem illustrat, in sensuali etiam affectione quendam calorem causat amoris, & deuotionis, per quem ipsa sensualitas fecunda redditur, sic quod in

Calor solis
vt designat
calorem sancti
Spiritus.

Calor Spiritus
sancti vt
attingat in-
feriorem
virtutem
amatiuam.

ea crescat aurum cordialis amoris, argentum, id est, claritas inferioris rationis, omneque genus metallorum, id est, bonarum cogitationum, in quibus scilicet Deus est laudandus, glorificandus, amandus, & etiam considerationem, quomodo scilicet eius sensualitas, ad laudē, honorem, seruitium, & beneplacitum Dei sit ordināda. Omnia quoque genera lapidum pretiosorum, id est, virtutum moralium, quae proprium situm in sensualitate sortiuntur, quibus adornatur sensualitas, & habilitatur ad omne opus bonum. Sed hic calor cum fructibus suis in suam originem, vnde causatus est, redire contendit: in abyssum scilicet diuinæ bonitatis, & amoris, ipsam sensualitatem cum affectione sensibili, ac amore cordiali, flammigeraque deuotione secum trahens. Sanguinem in super cordis attractione sua vigorosa sursum ebullire cogit. Circa vitalia verò cordis grandem commotionē, & agitationem excitat, eò quòd moralis virtuositas ibidē in sanguine sitū suū possidet. Arterias autem, & venas à corde sursum intumescere facit, ac totum hominem per ebullitionem sanguinis igniri: sicque corpus, & anima pariter à Spiritu sancto sursum aguntur, calore causato tam in affectione intellectuali, quam sensuali, per amorosum illud obiectum infinitæ suæ bonitatis, & amoris, eidem luce clarius præstentur: per quod dilectæ suæ fiduciam quandam tribuit, quòd sit DEI sponsa, ad Deum diligendum, eiusque bonitatem degustandam, & in perpetuum perfruendam ab æterno præelecta. Et hæc fiducia læua sponsi dicitur, super quam se capite reclinatam sponsa commemorat, dicens: *Læua eius sub capite meo*. Hanc enim Spiritus sanctus eius capiti iugiter sua pietate supponit, ne si vel ad horam subtraxerit, in abyssum desperationis ipsa cadat. Sed sapor amoris & sensio prædulcis à Spiritu sancto per attractionem caloris sui causata, merito dextera cèseri debet: qua sponsam inexplicabili dignatione complectitur: quam licet sæpius, non semper tamen experiri meretur: ac per hoc in spe quadam & expectatione diuini complexus amorosa constituitur, dicens: *Et dextera illius complexabitur me*.

Gustū sensibilem Spiritus multiformam subtrahi.

Nam multis de causis ille complexus interdum subtrahitur. Primo namque subtrahi solet ex amorosa quadam indignatione, quæ cōtingere solet inter amātes propter indicium amoris alteri cuiquā ostēsum, quo mutuus amor vel in minimo relaxari timet, eò quòd zelotypus est. Sic Spiritus sanctus animam sentiens quantulumcumque consolationē extraneā admisisse, sensationē suæ dulcedinis & amoris eidem sub-

subtrahit per iudicium illud, amorosam indignationē ostentās, vt ipsa
 se deliquisse cognoscat, corripiat, & caueat, ne (quod ablit) indignati-
 onem suam referuet, qui sine compare solus amari desiderat. Secundō
 verō subtrahit, vt anima dilecta recognoscat, hæc à semetipsa minimè
 habuisse, nec proprijs exercitijs meruisse, sed ex libera dilecti bonitate
 profuxisse: ne per incuriam, vel propriam complacētiam insolecat,
 sed magis semper se humiliare studeat. Tertio proinde subtrahit, eò
 quòd aliquādo natura sensualis ex effluencia sensuionis illius nimium de-
 bilitatur & vulneratur, præsertim circa pectus, vbi magis ebullire facit
 vitalem cordis sanguinem. Tūc enim calorē suum Spiritus sanctus re-
 trahit, vt natura refocilletur, & ad nouā sensuionē reabilitetur. Quar-
 tō autē se subtrahit, vt sic amorose animæ euidentius innotescat sua pro-
 pria tepiditas & acedia in exercitijs amoris, virtutū, & bonorū operū,
 si sensuionē suæ bonitatis & amoris eidem non elargiretur, & ad requi-
 rendam à dilecto gratiā & auxilium magis sollicita reddatur, quasi si-
 ne illius sensuione & consolatione, nec in amore, virtutibus, & exerci-
 tijs proficere, nec in acquisitis quidem persistere valeat. Quintō etiam
 se subtrahit, vt felix sponsa per experienciā proberetur, si iam ad tantam
 strenuitatem exercitiorum profecerit, quòd experimentalī consolati-
 one carere possit. Sextō denique se subtrahit, vt ipsa discat & agnos-
 scat, quòd in hac sensuione, nec est vera sanctitas, nec vera amoris iusti-
 tia: quia nec sanctiores sunt, nec magis diligunt, qui maiorem sensuio-
 nem secundum sensualitatem recipiunt: sed qui virtutem suam ama-
 riuam, in spiritu supra sensualitatem per amorem operantem diuinæ
 voluntati penitus subiectam, promptam & vnitam habent: ita quòd
 secundum diuinum beneplacitum pauperes esse sciunt omni terrena
 consolatione, tactu, sensuione, & sapore priuari: & in hoc solo posse con-
 solari, quòd Deum amat purissimè amore intellectuāli, qui solus amor
 verus est. Quòd, inquam, omnes virtutes & omnem iustitiam perfice-
 re norunt ad honorem Dei, nullam aliam sensuionem, vel oblectatiōnē
 querentes. Nam quantum hæc voluntaria paupertas accrescit, tantū
 & vera sanctitas & pura charitas inualescit. Et isti cum Paulo sciunt
 abundare & penuriam pati: quia cum Spiritus sanctus corpus & animā Phil. 4.
 perfluit amorosā sensuione & dulcissimo sapore, hoc ipsum tam effica-
 citer cum gratiarum actione recipiunt, tam prudenter ad Dei laudem
 & honorem, ac propriam vtilitatē expendunt, tam largè in amorem
 diuinum regerendo cōsumunt, ac si plenis præcordijs antea veluti suæ

FFFF saluti

saluti necessaria postulassent. In apice tamen Superioris affectus tanta tranquillitate recipiunt, omnia sancti Spiritus beneplacito comendantes, siue dare voluerit, siue retrahere, quasi nihil inde curates: quia pro nullius rei amissione quis dolere vel contristari solet, nisi quam prius vel desiderio, conquisitam, vel amore possessam letabatur. Quidam tamen non ab re in omnibus exercitijs hanc sensatione expoſtulant: quia sine illa se tepidos & acediosos in amore & operibus virtutis sentiunt, licet etiam gradum perfectionis attigisse videantur. Et hoc ideo, quia nondum in spiritu & veritate Patrem adorare didicerunt, quales duntaxat dicuntur à Domino veri adoratores. Deus, inquit, *Spiritus est, & qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet adorare*: quia tales adoratores querit Pater caelestis. Deum autem in spiritu adorare, est eum honorare, & laudare cum intellectu spirituali admiratione suae infinitae dignationis & commendationis in omnibus obiectis, quae comprehensibili modo nostris oculis intellectu alibus ostendunt illam incomprehensibilem Dei laudabilitatem secundum omnem perfectionem. Sed adorare in veritate, consistit in duobus. Primum est, quod in adoratione Dei nullum obiectum sibi proponat, quod Deo non conveniat: sicut qui in articulis fidei, vel aliqua secta noscuntur errasse, qui Deum adorant in aliqua falsa phantasia, cui nulla veritas in Deo correspondet. Secundum est, quod in adoratione rectam & puram intentionem habeat, nec illud creaturis inhaerere permittat, quo potius sine Deum adorare & honorare debuerat, scilicet, amorem suum. Nam proprie eum amore Deus adoratur & honoratur. Et solus amor agit, quod in adoratione sua quis intentione rectissima floreat in creatis vel donis nihil requirens, non saporem, non consolationem, non dulcedinem, non sensationem, non bona temporalia, non aeterna: sed tantum diuinum honorum & beneplacitum. Et talis adoratio rite celebrata, fructuosior est & acceptior, quam varia & magnae sensationes amoris in sensualitate causatae: quia fit in spiritu supra sensualitatem. Et ideo spiritus postquam sui compos fuerit, hanc adorationem semper exercere potest, eod quod operatur sine corporali instrumento. Sensio vero consistit in natura sensuali, quae multis calamitatibus inuaditur, dum eidem sensio sui amoris subtrahitur: & sic tepidus & remissus nullum exercitium ad Deum exhibere praevalet, qui totum exercitium in interiori sensatione amoris fundauit. Et quia sensibilem saporem consuetus est experiri, illo substracto, frequenter insequi cogitur saporem exteriorum, & consolatio-

Johan. 4.
Adorare
Deum in spi-
ritu quid.

Adorari
Deum in
veritate
habet a. n.

Sensio in
quibus con-
sistat.

rationem in creaturis, aut saltem oblatam gratanter accipit, vel ad minus non respuit, sicut Propheta Dauid, qui ait: *Renuit consolari anima mea.* &c. Et hac est vna causa potissima, cur tam pauci ad veram perfectionem perueniunt. Qui tamen hanc interiorum amoris sensationem humiliter susceperit, prudenter expenderit, & larga prodigalitate in laudem & honorem Dei consumpserit, multum per omnem modum vitam suam adornaret, tam exteriorem, quam interiorem tam inferiorem hominis partem, quam superiorem. Nec alias plenè Deum diligere poterit *ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente, & ex totis viribus:* nili per istam sensationem corpus & animam, ac omnes vires summum agentem. Facit enim hominem multum spiritualem, tenendo eum erectum stantem in ignea flamma deuotionis, & amoris coram presentia diuinæ maiestatis, laudantem Deum, & amantem *ex toto corde, & anima, & mente, & spiritu, totisq; viribus* secundum modum & possibilitatem viatoris.

Deut. 6.
Math. 22.
Marc. 12.
Lucæ 10.

De tractu Filij Dei. Cap. XX.

Quemadmodum Spiritus sanctus solita bonitate virtutem attrahit amatiuam, obijciens illi dulcissimum obiectum infinitæ bonitatis & amoris in Trinitate personarum sibi appropriatum: sic & Filius ad se intellectiuam virtutem attrahit, eidem obiecto quodam incomprehensibili demonstrans perfectam imaginem diuinæ perfectionis, qui est ipsemet Filius Dei, proutinus exiges ab anima, vt sese per donum sapientiæ penitus assimilare conetur, dicens illud Exodi: *Inspice,* Exod. 29.
& *fac secundum exemplar, quod tibi monstratum est in monte,* id est, in eleuatione intellectiuæ virtutis. Vnde Christus ait ad discipulos suos: *Estote perfecti, sicut & Pater vester celestis perfectus est.* Nec tam Patrem ostendere voluit, præterquam in sua perfecta imagine, hoc est, in semetipso. Vnde Philippo petenti: *Domine, ostende nobis Patrem, & sufficit nobis,* concito respondit: *Tanto tempore vobiscum sum, & non cognouistis me?* scilicet secundum diuinitatē per fidem, quæ diuinitas in eius operibus relucebat. *Philippe, qui videt me, videt & Patrem meum.* Et *ne- mo venit ad Patrem, scilicet videndum, nisi per me.* Quia incomprehensibilis illa diuina essentia fruibiliber aspici non potest, nisi per lucē, quæ Christus est. De quo Iohannes ait: *Erat lux vera, quæ illuminat omnē hominem.* Hinc etiā Christus se dicit *ostium,* per quod nos intrare oporteat. Et hoc non solum secundum humanitatē, sed etiā secundum diuinitatē. At verò, cum Pater origo sit & principium omnium creaturarum,

Exod. 29.
Heb. 8.

Math. 5.

Iohan. 14.

Iohan. 1.
Iohan. 10.

utpote qui cunctas creavit per Filium, ideo omnes creaturae intellectu-
ales, rationales, aliaeque uniuersae, ad Patrem velut originem & cau-
sam primam inclinantur, illique naturaliter assimilari & uniri desi-
derant secundum uniuscuiusque capacitatem & aptitudinem. Hinc
omnes appetitu naturali cum Philippo clamare non cessant: *Domi-
ne, ostende nobis Patrem, & sufficit nobis*. Veruntamen Pater omnibus
creaturis rationabilibus secundum earum rationalem intellectum, est
magis inaccessibilis, quam Filius & Spiritus sanctus: quia principium
est & origo omnium aliarum personarum, non habens ipse principi-
um vel originem. Nec ab aliquo mittitur aut datur hominibus per
gratiam & dona: sed mittit & spirat Filium & Spiritum sanctum, id
est, sapientiam & amorem, ad eum cognoscendum & amandum. Hinc
ad Patrem loquens Sapiens, ait: *Sensum autem tuum quis sciet, id est,*
*quis habebit notitiam tui, nisi tu dederis sapientiam, & miseris Spiri-
tum sanctum tuum de altissimis?* Sapientia itaque Patris, est Verbum
eius, quo ad se & omnia perfecte loquitur. Nam hoc Verbum est ob-
iectum intellectus sui, in quo solo sese plenissime cognoscit & intelli-
git: quia nullus intellectus intellectualiter intelligere potest seipsum
vel aliquid aliud sine obiecto intellectuali. Pater igitur ex natura sua,
est quaedam aeterna diuina intelligentia, seipsam sine intermissione
secundum essentiae suae & naturae totalitatem perfecte intelligens: quod
vtique fieri necessarium est in obiecto quodam deiformi secundum
suam totalitatem paternae naturae perfectissime simulanti, propter qua
similitudine dicitur imago Patris. Sed quoniam obiectum est intel-
ligentiae paternalis, ideo dicitur esse Verbum, Patris: quia sicut os cor-
porale hominis humanam habet locutionem & verbum, sicut etiam in-
telligentia suam habet loquelam, hoc est, actualem suam intelligenti-
am, & suum actuale internum obiectum, est eius verbum. Et hoc veri-
ficatur in omni intelligentia tam humana, quam Angelica ac diuina. Sed
quonia intelligentia paternalis, est ipsamet natura diuina secundum po-
torem suam nobilitatem, ideo paternalis intelligentia, qua scilicet in
obiecto suo perfecto & deiformi seipsum intelligit, quaedam est opera-
tio diuinae naturae: quare non immerito obiectum illud paternale Fi-
lius Patris dicitur: quia sicut in viuifitate naturae pater terrenus filij
sui principium est & origo, sicut etiam intelligentia diuina paternae naturae,
principium est & origo illius obiecti, in quo sese intelligit. Ceterum, obie-
ctum illud intellectui paterno coaeternum est, eo quod Pater aeternus nunquam

quam esse poterit sine intellectuali agnitione & intelligentia sui ipsius. Deniq; obiectum illud per omnem modum est æquale Patri: aliàs enim nequaquam sese Pater perfecte cognosceret in obiecto. Nec solùm obiectum illud, est de eadem natura qua & Pater, id est, qua & diuina intelligentia, sed est eadem natura: quoniam illud obiectum deiforme paternalis intelligentiæ, semper introspiciens est & immanens in intelligentia paternali, per fecunditatem intellectiue naturæ Dei: ac semper actualiter intelligens est per continuum, æternum, actualem intellectum paternalis intelligentiæ: quæ scilicet intelligentia est eadem & vna natura cum illa, quam inspicit vel intelligit, quoniam in Deo tantum vna est simplicissima natura. Nunc autem inspicens est naturam & essentiam Patris, eò quòd in Patre nihil est, quàm eius essentia & natura. Et ideo eandem Patris essentiam & naturam plenissimè intelligit.

Præterea, deiforme obiectum intelligentiæ paternæ, semper est Filius. antestans in quadam alteritate, sicuti paternæ perfectionis imago quædam perfectissima: & sicuti prolatum intelligentiæ paternæ Verbum, & Filius, fructusque fecunditatis paternæ naturæ. Quæ nimirum alteritas personalitatem causat Filij, subsistentis in eadem diuina natura, in qua & Patris persona subsistit. Ex quo concluditur, quòd Filius in omni perfectione diuina perfectus Deus est sicut, & Pater, licet fecunditatem paternitatis non attingit. Nam Filius est à Patre, sicut imago viuida à suo exemplari: sicut intellectuale verbum ab intelligentia paternæ sine intermissione prolatum: & sicut æternus fructus diuini paternæ fecunditatis. Pater autem à nullo est, nec à Filio quicquam est secundum modum istius fecunditatis: quia Filius se videt, modoque personali sibi complacet in Patre, sicut imago in suo exemplari, sicut verbum prolatum in intelligentia proferente, sicut fructus viuidus in sua viuida & fecunda natura. Et sic Pater personalitate paternæ vice versa sese videt in Filio. Unde congruè dicit Ioannes: *In principio*, id est, in fecunditate paternalis intelligentiæ, *erat Verbum, & Verbum erat apud Deum*, scilicet in alteritate personali: *& Verbum erat Deus*, id est, vnius essentiæ & naturæ cum Deo Patre: Ex quibus in parte patet, quomodo Filius est imago perfecta Patris æternum que perfectum Verbum prolatum, ac genita Sapientia Patris, in qua se videt, & omnia creata, vel causata, aut certè possibilia fieri secundum immensitatem suæ sapientiæ & maiesta-

- maiestatis, sicut artifex industrius in arte sua videt ea, quae didicit operari. Vnde etiam dicit Augustinus, quod Filius est ars ipsius Patris, *per quam omnia facta sunt*: quia secundum Ioannem: *Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil quod factum est*, scilicet per hunc Filium vel artem, *in ipso vita erat*. Augustinus super Ioannem: Facta est terra, sed ipsa non est vita. Est autem in ipsa sapientia Dei spiritualiter facta ratio quaedam, & haec est vita: sicut arca in omni opere non est vita: arca tamen in arte est vita, quia vivit in anima artificis. Proinde omnia erant in ipso causaliter subsistentia, antequam in semetipsis effectiue fierent. Si quaeris qualiter omnia, quae per Verbum facta sunt, in ipso vitaliter, vniiformiter, & causaliter subsistunt: conspice quomodo rerum omnium huius mundi causae simul & vniiformiter in Sole subsistunt: quomodo numerositas herbarum & fructuum in singulis seminibus simul continetur: qualiter, inquam, regulae multiplices in arte artificis vnum sunt, & in animo disponentis viuunt: ac qualiter infinitus linearum numerus in vno puncto vnum subsistunt. Ex quibus velut pennis philosophicae theoriae arcana Verbi mentis acie poteris inspicere, & quantum datur humanis rationibus cernere, quomodo cuncta, quae per Verbum facta sunt, in ipso viuunt & subsistunt. Et sic *quod factum est, in ipso vita erat*. Et *vita erat lux*, scilicet intellectualis hominum, qua scilicet illuminantur homines, non pecora, quae rationales mentes non habent, quibus sapientiam videre possent. Quam lucem petebat Psalmista, dicens: *Emitte lucem tuam, & veritatem tuam*, id est Christum, qui est lux mundi, & veritas Patris. Ipsa, scilicet lux & veritas, *me deduxerunt a peccatis, & adduxerunt in montem sanctum tuum*, id est, in perfectionem virtutum in actiua vita: *& in tabernacula tua*, per sedulam contemplationem. Sed *emittite* denuo, vt me educant, adducant, perducant, & inducant in vitam superessentialem, ac *in lumine tuo videamus lumen*: quia *nemo venit ad Patrem contemplandum, nisi per te, & in lumine tuo*. Sed ad incepta redeamus.

Ceterum, cum Filius non solum imago Patris esse dinoscatur, sed etiam exemplar vnicum omnium creaturarum, ideo creatura rationali magis est accessibilis & agnoscibilis quam Pater: non tamen in essentia sua diuina, sed secundum intellectuales imagines in similitudinibus imperfectis, sicut in hac vita Dei veritatem agnoscere poterimus. Ad maiorem denique notitiam simplicibus imprimendam, Filium

sum suum Pater misit in terram imagine nostræ humanitatis indu-
 tum, ut per hanc imaginem cognitam ad agnitionem devenirent in-
 cognita suæ divinæ imaginis, qua tandem occultissimæ paternitatis
 agnitionem attingerent. Unde Philippo Dominus proxime respon-
 dit: *Tanto tempore vobiscum sum, & non cognovistis me? Philippe, qui vi-*
det me, videt & Patrem meum. Quasi diceret: Pater in sua personali-
 tate occultus & inaccessibilis est, quia secundum Joannem: *Deum ne-*
mo vidit unquam, nisi unigenitus Filius, qui est in sinu Patris. Et iterum
 apud Mattheum: *Nemo novit Filium, nisi Pater; neque Patrem quis no-*
vit, nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare: sicut verbum prolatum,
 intelligentiam proferentem manifestat. *Qui, inquam, videt me, videt*
& Patrem: quia etiam secundum humanitatem imago fuit suæ divi-
 nitatis. *Candor est enim lucis æterna, & speculum sine macula Dei matre-*
statæ, & imago bonitatis illius. Qui ergo Patrem videre desiderat, Fi-
 lium inspiciat, & sese eidem assimilet secundum perfectionem vitæ,
 quam in humanitate nobis ostendit, ac per affectum inflammatum,
 cetera cuncta respuendo, ad illius amplexum anhelet, quia sic Chris-
 tus in se fuerit exaltatus, omnia, id est, totum hominem trahet ad se-
 ipsum, id est, ad suam similitudinem per amorosum obiectum divinæ
 sapientia: Cum enim oculus noster intellectualis elevatus fuerit vs-
 que ad nudam & patulam cogitationem coram incomprehensibili
 sapientia Dei, tunc eidem per sapientia: donum multiplices imagines
 spirituales divinæ perfectionis imprimuntur, ita quod secundum om-
 nem perfectionem, in speculo lucidissimo perfectam vitam agno-
 scendo considerat: quia divina sapientia oculis intellectualibus sese
 velut imaginem perfectam & viuidam divinæ perfectionis ostendit.
 Porro sapientia: donum non solum lux est, virtutem intellectuam
 agnitione divina clarificans, sed etiam ignis est, intellectuam affe-
 ctionem, id est, superiorem virtutem amatiuam, in amorem accen-
 dens, ad possidendum illam perfectionem. Et hoc habet donum sapi-
 entia: supra donum intellectus, quod solum illuminat. Cæterum, sicut
 ignis omne combustibile primo liccans & habilitans, tandem in pro-
 priam similitudinem, id est, igneam qualitatem convertit: sic Filius
 Dei per obiectum & sapientia: donum, animam ad suam similitudi-
 nem habilitat, eidem intelligere dans modis multifarijs in obiecto sue
 sapientia:, divinam perfectionem per lumen doni sapientia: quo-
 niam, ut dicit Sapiens: *In sapientia est spiritus intelligentia: sanctus, im-*

775
 Verbum vñ
 humanam
 naturam
 assumpse-
 rit.

Ioan. 14.

Matth. 11.

Sapient. 7.

Ioan. 12.

Sapientia vñ
 sit lux.

cus, multiplex, subtilis, modestus, discretus, mobilis, incoquinatus, suavis, amans bonum, qui nihil vetat benefacere, humanus, benignus, stabilis, certus, securus, omnem habens virtutem, omnia prospiciens, & qui capiat omnes spiritus intelligibiles.

Animā trahi ab aeterna sapientia.

Cum igitur anima per clarum intellectum diuinæ perfectionis & agnitionem virtutis & veritatis habitata est, tunc eam diuina sapientia trahit ad suam similitudinem per internam vnctionem & inflammationem ipsius doni sapientiae in affectionem & amorem proficendi & comprehendendi perfectionem, à diuina sapientia sibi propositam. Nam in speculo diuinæ sapientiae quandam videt imaginem totius sanctitatis & perfectionis, cui supra omnia se virtutibus & sanctitate similem exhibere desiderat. Et sicut industrius artifex imaginem exarare deliberans secundum exemplar appositum, tam diu superflua & nodosa praecidere nititur, donec ipsius exemplaris perfectam similitudinem sortiatur: (quæ similitudo secundum potentiam in ligno prius occulta tenebatur:) sic anima per tractum diuinæ sapientiae, tam insatiabile desiderium percipit attingendi secundum modum suam similitudinem diuinæ perfectionis, quod cum arguosa diligentia, omnem dissimilitudinem abscondere studet, vt in se diuinæ perfectionis similitudinem recipiat: quam Deus in eius possibilitate creauit, & in speculo suæ sapientiae proposuit, illud ostendens velut exemplar perfectissimum, ad cuius similitudinem omnia sunt reducenda. Ad hoc enim hominem creauit, vt Deo suo similis esset in virtutibus & sanctitate. Creauit etiam in eo similitudinis huius possibilitatem, ac oculo eius exteriori perfectissimum exemplar proposuit, scilicet, in humana natura aeternam suam imaginem, & oculo eius intellectuali suæ sapientiae Dei formem imaginem: in qua velut in speculo totius perfectionis exemplar prospicere potest. Dedit insuper gratiam suam & dona Spiritus sancti, velut instrumenta quaedam satis congrua ad producendum potentiam illam in actum, secundum mensuram suæ industriae cooperationis. Et hæc omnia, potentiam scilicet, exemplar, & instrumenta, quantum in se est, voluit omnibus esse communia, ne quis friuolam præterdat excusationem. Nam minima Dei gratia gratum faciens, quam omnibus sese coaptantibus conferre paratus est, industria nostræ diligentiae iufficeret ad rescindendam omnem dissimilitudinem, vt verificetur illud Ioannis: *Dedit eis potestatem filios Dei*

Ioan. 1.

Dei

Dei fieri, his qui credunt in nomine eius. Denique, ad quamcumque diuinam similitudinem se quis peruenisse gloriatur, nunquam tamen cesset rescindere, & ad omnimodam similitudinem reducere: quia diuina perfectio, cui se conformare laborat, sine mensura est. Potentia quoque similitudinem illam attingendi hominibus præstita, semper insatiabilis permanet in hac vita: quia cum incremento similitudinis gratia Dei, per quam similior effici potest, semper accrescit. Et quoniam adhuc mortalis semper mobilis & mutabilis est, ideo per vices accrescit ad similitudinem, & decrescit ad dissimilitudinem: quæ duo semper inter se militant. Ut ergo victoriam similitudo semper obtineat, & dissimilitudo sedulè iugiterque rescindatur, exemplar sibi datum & propostum semper inspiciat diligentissimè, tam secundum humanitatem, quam secundum diuinitatem: ut eius imagini deiformi se per omnia conformet, & cum Sapiente dicat: *Hanc amavi, & exquisivi à iuuentute mea, & quesieui eam sponsam mihi assumere: & amator factus sum forme illius: doctrix est enim disciplinae Dei, & electrix operum illius.*

De tractu celestis Patris. Cap. XXI.

Ut autem totam Trinitatem, suam imaginem in anima creatam & impressam trahere doceamus, sciendum est, quòd sicut Spiritus sanctus trahit virtutem amatiuam, & Filius virtutem intellectiuam, sic & Pater amorosè trahit virtutem memoratiuam, notandam scilicet animæ cogitationem: & in his tribus imago perficitur Trinitatis. Hic ergo primò notandum est, quòd (sicut iam dictum est) Filius Dei est Verbum prolatum paternæ intelligentiæ. Hic verò cogitationem ipsam assimilare conabimur Patri, & intelligentiam in anima, ipsi tribuere. Et hoc ideo, quia Trinitatis imago in his tribus animæ viribus accipitur secundum substantiam imaginis, licet specialiter illius imaginis similitudo considerari potest in tribus animæ viribus secundum earum perfectionem: hoc est, sicut in operatione vnicuique appropriata subsistunt. Quamuis enim summa nobilitas imaginis in hoc consistat, quòd ad exemplar illud æternum operatione vnicuique virium appropriata conuertatur: similitudo tamen illius imaginis ad exemplar suum magis propinqua relucet, cum vires, in quibus imago consistit, cum operationibus eisdem appropriatis, supra propriam personam vnicuique appropriatam, eius vires existunt, indeclinabiliter reflectuntur. Quia paterna in-

Ggggg telli

telligentia semper sese secundum sui totalitatem prosequitur cum Verbo aeterno: quod ideo Filius Dei dicitur, quia genitum est per naturalem operationem intellectus naturae divinae: quod quia semper profertur, semper & gignitur. Ceterum, divina voluntas semper est volens, amans, & sibi complacens. Pater in Filio, & Filius in Patre: & ubi mutuis amorum amor effluit in mutuum amoris complexum, velut ex quodam principio in quadam alteritate stans à Patre & Filio, ubi est Spiritus sanctus in unitate quidem naturae, sed in alteritate personae.

Animam
trahit
à Patre
aeterno.

Iohan. 6.

Sed ut intentum prosequamur, notandum est, quod Pater aeternus fidelem animam per nudam cogitationem dupliciter trahit ad suam simplicissimam unitatem. Primò, trahit eam prae ceteris personis per fidem: quia nunquam traheretur à Filio vel Spiritu sancto, nisi prius crederet esse Filium & Spiritum sanctum. Hinc Christus ait: *Nemo venit ad me, nisi Pater meus, qui misit me, traxerit eum.* In hoc ergo tractu oculo simplici trahitur anima ad suum principium, unde in sua creatione originata est: & ad suum finem, ad quem desiderio propriae salutis semper inclinatur. Et quia Pater est principium omnis creaturae, ideo merito tractum hunc caelesti Patri adscribere voluit. Licet enim, ut dictum est, secundum intellectualem comprehensionem Pater est magis inaccessibleis & incognoscibilis nobis in hac vita: tamen secundum simplicem primariam fidei visionem, est magis accessibilis & cognoscibilis: sicut in omnibus operibus & inquisitionibus animae, causa finalis primò secundum simplicem intentionis inquitum inuenitur & agnoscitur, sed secundum inquisitionem rationalem & comprehensibilem considerationem intellectualem prius inueniuntur & agnoscuntur ea, quae ducunt ad finem. Secundus verò tractus Patris est ultimus in Trinitate, quo trahitur anima ad luminosam agnitionem divinae veritatis. Nam licet anima dulciter à calore Spiritus sancti trahatur, in omnifariam considerationem divinae bonitatis, & à Filio per obiectam imaginem divinae perfectionis, & ad eius similitudinem capescendam, necdum tamen in his anima contenta, deuotis clamitat. suspirijs, & ait: *Domine ostende nobis Patrem, & sufficit nobis:* cum ipse sit originale principium omnium desideriorum nostrorum quietatiuum. Tunc illam sapientia Patris instruit, quomodo paternam visionem attingere valeat, dicens: *Beati mundi corde: quoniam ipsi Deum videbunt.* Ex quo intelligit

Iohan. 14.

Matth. 5.

ani.

anima cor suum, id est, nudam suam intellectualem cogitationem esse purificandam, ut Deum Patrem videre mereatur: quae cogitatio nuda conuenienter etiam oculus animae dicitur, quia Pater caelestis corde videtur, non in sua nuda diuina essentia in hac vita, sed in quadam pariformi diuina imagine nostrae cogitationi incomprehensibili modo praesentata. Tunc anima fidelis cogitationem suam ab omnibus imaginibus intellectualibus, quibus modo comprehensibili satis fructuose in tractu Filij, & Spiritus sancti vsa est, penitus euacuat: & sic munda iudicatur, & apta ad videndum Patrem caelestem. Quia sicut natura in rebus materialibus nihil vacuum esse patitur, sic Pater in cogitatione iam nudata penitus, & mundata, vacuitatem esse non finit. Et ideo beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Est tamen nonnulla differentia inter vacuitatem materiale & spirituale, quia materialis vacuitas ad se trahit, sed spiritualis ab alio feliciter trahitur: eo quod vniuersa Dei dona trahunt hominem & eleuant ad vitam, & similitudinem diuinam, si sese à peccatis, & dissimilitudinibus euacuare studuerit. Hic ergo trahit Pater euacuatam cogitationem super omnes imagines comprehensibiles, puro ac simplici oculo eius ostentans illam simplicem incomprehensibilem imaginem diuinæ essentiae, veluti principium, & causam omnium, quae sumperunt originem in tempore & aeternitate, velut, inquam, subsistentiam quandam conseruatiuam omnium, quae conseruari necessario indigent in tempore, vel aeternitate: veluti denique finem beatificum omnium, quae beatificari desiderant.

Per hoc igitur obiectum omni deuotione recolendum, amoroso sui conuitu Pater caelestis animam trahit, & tranquilla pace complectitur, dicens: *Hæc est filia mea dilecta, in qua mihi bene complacuit.* *Veni dilecta mea, & ponam in te thronum meum, quoniam in te complacui. Hæc requies mea in seculum seculi: hæc habitabo, quoniam elegi eam.* Cui illa: *Ego dilecto meo, & ad me conuerso eras.* Veruntamen Domine, *bonum est nos hic esse: si vis, faciamus hic tria tabernacula memorie vnum, intelligentie vnum, & voluntati vnum.* Conuocansque vires suas vniuersas, *Venite, inquit, omnes, qui laboratis, & onerati estis sanctis exercitijs, in istis operibus, affectibus pijs, & Pater caelestis reficiet vos pace dulcissima, tranquillitate beatifica, & quiete fructiva.* Nam in illo simplici conuitu, vbi scilicet anima nuda, ac patula cogitatione, simplicem & incomprehen-

Matth. 5.
Vacuitas
spiritualis
ve distet à
materiali.

Matth. 17.

Psalm. 131.

Matth. 17.

Cantic. 7.

Matth. 11.

Ggggg 2 sibi

Psalm. 4.

Huc. 10.

sibilem imaginem paternalis essentiae aspicit; incomprehensibili tamen modo, saltem suo intellectui, ibi tam saporosam quietem, & tranquillam pacem experientia felicissima inuenit; & in ea uberrate tam profusa se fatiat, quod super omnia dulcem illum intuitum exercere, ac illi iugiter inhaerere desiderat. Unde etiam quicquid huius beatificum visum impedire, retardare, vel obscurare quoquo modo deprehenderit, omni diligentia fugere & euitare satagit, dicens cum Psalmista: *In pace in idipsum dormiam, & requiescam.* Ceterum, ex huius exercitij quietissimi continua inhabitatione, sic anima fidelis in hoc intuitu habilitatur, & quodammodo essentiat, quod per eundem intuitum in omnibus operibus, ac multiplicatibus immobiliter cum caelesti Patre permanet in illa pacifica tranquillaque habitatione simplicis suae cogitationis. Nec quidem distrahi, vel turbari potest huiusmodi, quamdiu intuitus ille beatificus nec ablatu fuerit, nec obfuscatus: sed propter passiones, & sensualitatis deordinationes, oculus eius obnubilationem aliquando patitur, plus vel minus saepius, vel rarius, secundum mensuram mortificationis, & supplantationis ipsius sensualitatis. Ideo beatus ille seruus, qui sic omnes passiones suas felici victoria suppediitauerit, quod oculus eius simplex rarissime, vel tenuem turbationem, aut obnubilationem sustinens, frequenter optatam tranquillamque pacem insilenti habitatione cogitationis suae felicissime continuat. Denique tractus iste Patris caelestis, propter suam saporosam quietem, & dulcem tranquillitatem, multos otiosos efficit, ad pedes Iesu cum Maria sedere, & vacare quaritantes, & hanc sicut *optimam partem* eligentes, omnem exteriorem occupationem euitantes, eo quod per simplicem intuitum, tranquillam inhabitationem paternae quietis, & pacis impræpediti, & inoffensi, possidere desiderant: diligenter tamen caueant, ne plus quam expediat, sese querere conuincantur. Ne, inquam, plus diligant, & intendant saporem, sensationem, oblectationem spiritualem, & otiosam quietem, tranquillamque pacem, quam Patris caelestis salutiferam inhabitationem. Et ideo securius esset huiusmodi, quod sese in hoc simplici intuitu per indefessam exercitationem habilitarent, & essentarent, ut in omnibus fructuosis operibus, & occupationibus salutiferis, quietam illam inhabitationem per simplicem illum intuitum conseruare, & possidere valerent, & practice semper ad volitum impræpediti, ad talia perficienda accedere, vel

dimit-

dimittenda abscedere, semperque liberè, & expedite, vel ingredi ad contemplationem; vel egredi ad actionem, cogitatione nuda in sua semper in habitatione quietissima persistente. Sicut miram tuam imaginem in anima creatam Trinitas sanctissima sua profusa pietate trahere non cessat, Pater memoriam, seu nudam cogitationem; Filius intelligentiam, Spiritus sanctus voluntatem, seu virtutem amatiuam superiorem. Et in his tribus anime viribus in operationibus singulis appropriatis persistentibus, specialiter imago sanctissimæ Trinitatis in sua suprema, & perfecta similitudine consistit.

Præterea, ad maiorem euidentiã paternalis attractionis, qua simplicem nostrum intuitum subleat, & habilitat ad videndum simplicem, & incomprehensibilem imaginem essentia paternalis, sciendum est, quòd distinguuntur tres gradus agnoscendi vel videndi diuinam veritatem: quorum duo reperiuntur in statu viatoris, tertius in statu comprehensoris: & horum differentiam similitudinariè considerare possumus in exteriori visu corporalium oculorum.

Gradus tres:
videndi ve-
ritatem di-
uinam.

Primus gradus est, cum oculus corporalis cernit aliquam rem retro positam in opposito speculo, quando scilicet res retro posita suam imaginem immitit ipsi speculo, speculum verò reflectit eandem imaginem in oculum corporalem ipsius cernentis, per cuius reflexionem retro se posita quis cernere potest. Et huic visioni conuenienter assimilatur agnitio, qua Deus agnoscitur per imagines, & similitudines, quæ per rationalem considerationem recipiuntur, & eliciuntur ex creaturis, qualem agnitionem philosophi gentiles adinuerunt, & omnibus Christi fidelibus adhuc communis est: qui per lumen fidei ex auditis, vel lectis, aut rationali consideratione indagatis, ad Dei notitiam perueniunt. Et ad hanc notitiam, seu agnitionem deseruiunt omnes figura, & parabola in Scripturis posita.

Secundus verò gradus visus corporalis est, cum oculus corporalis cernit aliquam rem non in se, sed in imagine, & similitudine vera presentatam. Et huic visui congruenter assimilatur agnitio, qua Deus agnoscitur per imagines, & deiformes similitudines, quas ipsa cogitatio nuda sine medio suscipit ex presentia illius abyssalis, & superintellectualis incomprehensibilitatis Dei secundum vniuersi iusque perfectionem. Sed in hac similitudine reperitur quædam dissimilitudo, quia licet utraq; visiones tantum per imagines contingunt, quæ non sunt ipse res, quas videre desiderant, oculus tamen corporalis per ima-

Ggggg 3 ginem.

ginem suam, perfectam agnitionem adipisci potest rei illius in imagine sibi presentata: sed oculus intellectualis nullam imaginem recipere valet, ex qua perfectam Dei agnitionem attingere queat: praefertim quoniam omnes imagines intellectuales naturam ipsius intellectus humani sortiuntur. Cum igitur intellectus noster creatus sit, & quadam firmitate mensuratus, hinc etiam imagines omnes intellectuales in statu viae creatas, & mensuratas esse oportet. Deus autem increatus, & immensus est, & ideo perfecta Dei cognitio nullis imaginibus intellectualibus acquiri potest. Si tamen agnitionem aliquam, vel tenuem adipisci volumus, has imagines in huius obsequium frequentare necessarium est, ut de Deo, secundum Gregorium, velut balbutiendo loqui valeamus. Vnde per imaginem diuinæ incomprehensibilitatis, quæ scilicet ipsi cogitationi nudæ obijcitur, Deus perfecte non agnoscitur, quia nec Deus est, nec perfecta Dei imago, quia tunc nostræ creatæ cogitationi inaccessibleis non esset, sed est quædam similitudo gloriosæ, & diuinæ incomprehensibilitatis. Tertius autem gradus est, cum oculus corporalis omnibus imaginibus semotis, aliquam rem cernit realiter in seipsa, & cum seipsa non in imaginibus, vel similitudinibus, sicut in duobus precedentibus. Et hoc modo nullam creaturam quis videre potest, nisi tantum lucem exteriorem, quæ videtur cum seipsa, sed alia cuncta mediante luce: ita quod cum seipsa sese, & omnia alia manifestat. Nec tamen semper, sed eo duntaxat tempore, cum speculum ipsius oculi cum semetipsa informat, & illuminat. Nam cum oculus in tenebris est, nec lumine lucis clarificatus, tunc videt quidem lucem, sed non eum seipsa, quoniam illuminatus non est: sed videt per imaginem lucis, quam recipit ex presentia lucis. Et iste gradus corporalis virtus aptè similitur excellentissimæ, & gloriosæ visioni gloriæ. Vbi nudam gloriosam diuinam essentiam in seipsa, & cum seipsa merebimur intueri: hoc est in sua gloriosa propria forma sine medio qualiumcunque similitudinum, vel imaginum: quia seipsam dignatissima largitate gloriosis ostendit intelligentijs, per gloriæ lumen ad hoc habitatis, velut obiectum quoddam gloriosiforme: & quod magis est, virtuti nostræ intellectivæ sese incomprehensibili dignatione penitus inseparabiliter vnire: veluti quædam gloriosam diuinam formam suam habitata materiam ad videndum sine medio seipsam, quia sine lumine deiformi Deum videre non possumus. Nunc autem quoniam oculus noster intellectualis in caligine mortalis vitæ detinetur, ad visionem gloriosam nondum

non duntaxat habitatus, ideo gloriosam lucem essentia diuina sine similitudinibus capere non valet. Omnes autem similitudines, quas intellectus recipere potest, à diuina perfectione infinite sine mensura deficiunt: & idcirco Deum in hac vita imperfectè cognoscere cogitur, clamans cum Tobia: *Quale mihi gaudium erit, qui in tenebris sedeo, & lucem cali non video?* Cui Angelus: *Forti, inquit, animo esto, in proximo est ut cureris.* Interim verò ingeminare potest illud sponsæ, dicentis: *Sub umbra illius quem desiderabam sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo.* Dum scilicet Spiritus sanctus virtutem attrahit amatiuam in puritatem amoris, ac Filius amorem deducit in claritatem intellectus, ut discat non solum gustare, sed & videre. Sicque feliciter intellectus, & affectus simul coambulant, vsque ad nouissimum intellectus: dehinc inflammatum affectum Pater celestis suscipit, & suffollit vsque in ipsam nuditatem cogitationis. Vbi lux quædam intellectualis effulget, quam nec sensus, nec ratio, nec natura, nec consideratio capere valet, quia claritas immensa lucis illius reuerberat & caligare facit oculos rationales. Supra rationem verò simplex oculus noster in apice intelligentiæ solus manet apertus, contemplanus & spectans hanc lucem irreuerberatus. Hæc autem lux nobilior est, & superior omnibus in natura creatis, quia naturæ perfectio est, & clarificatum medium inter nos & Deum, libertatem nobis ad Deum tribuens, & audaciam. Nostra verò simplex nuda cogitatio viuendum speculum est, in quo lux ista reuertet, à nobis conformitatem, & unionem cum Deo requirens. In hoc enim viuido speculo viuunt Deus in nobis cum donis suis & gratia. Nos autem in eo viuimus per virtutes, & opera bona.

De consurrexione nobilissima, quæ dicitur mystica, & ignota. Cap. XXII.

O Si iam occultissimam, & diuinissimam hanc sapientiam prosequentes, eius modum, & seriem ordinemque diligentius indagare possemus, quam diuinus Dionys. ad Tim. scribens, lucidè satis explicat, dicens: Tu autè Timothee amice circa mysticas visiones forti contritione sensus derelinque, & intellectuales operationes, & omnia sensibilia, & intelligibilia, & etiam existentia, & non existentia: & sicut est possibile ignote consurge ad eius vnitionem, qui est super omnem substantiam, & cognitionem. Etenim excessu tui ipsius ab omni irretensibili, & absoluto mundè ad supersubstantialè diuinam

rum tenebrarum radium sursum ageris. Vide autem ut nullus indoctorum ista audiat. In quibus verbis suprema sapientia includitur, & culmen totius perfectionis, ut est in via possibile, totaque profunditas librorum beati Dionysij: quibus perfecte cognitis, quicquid est super intellectum in libris eius, ad intelligendum leuius efficitur. In his igitur verbis primò ponitur, quid amouendum sit: secundò, quomodo confurgendum, cum dicit: Tu autem Timothee amice, circa Mysticas visiones. Mysticas autem visiones in omni Philosophia sua Dionysius appellat eas, quae transcendunt omnis entis considerationes, quando scilicet vis intellectiva cognoscit ex affectu precedente, & non è conuerso. Et illa est verissima cognitio ab omni errore & deceptione penitus aliena. Vnde meritò mystica cognitio vocatur, id est, occulta & secreta, tum quia pauci ad ipsam recipiendam se disponunt, tum quia occultè consistit in corde, ut nec stylo, nec verbo plenè valeat enodari: in qua cognitione affectus dominatur. Et ideo profectur quae debeant derelinqui, dicens: Forti contritione sensus derelinque, & intellectuales operationes, &c. Cum enim hæc apprehensio desuper est, & non de subtrus, sensus extirpari iubetur. Nec solum sensus exterior, sed etiam interior, quia nec sub ratione dulcis, odorabilis, pulchri, melodiosi, vel suavis Deus apprehenditur (cum hæc omnia præuia apprehensione rationis* dirigantur:) sed hæc vnitiua apprehensio sit supra intellectum, & rationem. Porro sensus omnes habent inclinationem quandam naturalem ad suas operationes, quam difficillimum est refranare. Cumque sensus & intellectus exeunt circa obiecta exteriora ad suas operationes, tunc anima exit cum illis, & diffunditur circa eadem obiecta: & sic incuruatur sub semetipsa, nec valet ascendere supra seipsam. Et ideo forti contritione, & exercitio comprimendæ, & claudenda sunt fenestra omnium sensuum, ut anima in se recollecta, valeat ad Deum in se supra semetipsam confurgere. Ad quem anima mouebitur ardentissime, quoties voluerit, postquam ab omnibus peccatis, desiderijs, curis, creaturis, & imaginibus, quæ ipsam ligatam tenebant, liberata fuerit, & depurata. Oportet ergo speculatum discipulum alibi haurire sapientiam istam, quam in his, quæ respiciunt apprehensiones speculatiuæ cognitionis. Et in hoc apparet huius sapientie mira nobilitas, & dignitas amplectenda. Ideo namque Dionysius eam diuinissimam vocat, quia felicem animam à semetipsa exire, & seipsam expoliare quodammodo necesse est, & affectu sequi

Cognitio
mystica
quæ.

L
Quænam
debeant re-
linqui.

* Aliàs di-
ligantur.

sequi velut pedissequam ipsum amorem collatum diuinitus, per diuinam quoque sursum actione cognitione dignissima informari. Vnde in tantum apprehensiones sensuum exteriorum, & interiorum elongari debent, eorumque delectationes, prout causam motiuam respiciunt, quod nec ab ipso vero diligendi Dei amatore debent diligi, vel concupisci: (ipse enim solus Deus appetendus est:) nisi dumtaxat ad hoc, vt per illam dulcedinem ad intimiorem affectus vnionem efficacius, & importunius inardescat, quia tota hęc sapientia in ardenti desiderio collocatur, vbi omnis operatio, & officium intellectualis virtutis extirpari precipitur. Licet enim vis intellectualis quandoque multa de diuinis percipiat, maxime quando theorijs diuinius illustratur, illa tamen vis in mente consistit. Ideo hęc est multum eminentior, cuius motibus ignita mens erigitur ad profundiorē sapientiam, tum ratione superioris efficientiæ, tum ratione ardoris ipsam superius erigentis, qui super omnes habitus gratuitos, & infusos in spiritu rationali principatum obtinet, ratione suæ importunæ extensionis, & dignitatis. Hęc enim affectio principatum tenens, est ipsa scintilla syneresis, quæ sola vnibilis est diuino spiritui. Cum igitur incomparabiliter intellectu supereminet, ideo eius suspendit officium, & ideo ab illa secludi precipitur. Nectantem operationes, prout exeunt à vi sensitua, vel electiua, eliminari iubentur, sed etiam omnia earum obiecta sensibilia, & intelligibilia. Cæterum, intelligentia generaliter euelli precipitur, quia cum omnes homines naturaliter scire desiderent, in nulla tamen scientia, vel notitia tendentia spiritus conuiescit, quam in pura, & iucunda cognitione primæ charitatis, quam solam inuenit nobilitati humanæ intelligentiæ correspondentem, quæ tantæ nobilitatis est, quod species etiam Angelicas fastidiat, querula penitus, & errabunda, donec ad agnitionem illius, à quo originaliter exijt, triumphali virtute reuertatur. Sequitur: Et etiam existentia, & non existentia,

Per quæ duo, omnis modus speculatiuus apprehendendi diuinam naturam excluditur. Nam existentia dicuntur hęc illæ rationes æternæ in mente diuina, quibus aliquid extractum, vel exemplatum in creaturis inferioribus correspondet. Nam cum mens æternas considerando rationes in quantum ab ipsis egredientem creaturam considerat, in tantum infra seipsam ex altera parte finitur, & sumitur, vt nõ totaliter supra semecipiam erigatur; hinc vnitiua sapientia, quæ creaturatum con-

H h h h

templa

plationem, vel considerationem vniuersam in suis motibus derelinquit, si ad suum vnicum intelligibile, vel diligibile supra seipsam aspirans intra semetipsam contemplationem sumit, sic nō est supra mentem, sed infra. Et ideo licet respectu existentium sit nobilis contemplatio, dimitti tamen praecipitur, cum sit ibidem incuruatio quaedam, vel perceptio naturalis. Et sic per hanc relativam contemplationē omnimodam humanam apprehensionem non relinquit, nec omnino velut

Modus procedendi in humanis ad diuina quis.

Non existētia quae sent.

Lucæ 10.
Genes. 29.

Esther 2.

II.
Modus in Deum con-
surgendi.

per alium mens supra limites naturales collocatur. Quamobrem, ordinatissimus procedendi modus in humanis ad diuina reperitur, cum mens supra se prouecta mouetur in Deum immediatē, velut in centrū suum, sine omni commixtione, vel intermissione alicuius creaturę superioris, vel inferioris. Deniq; non existētia hęc appellantur ea, de quibus nihil exemplatum in creaturis reperitur, sicut omnis consideratio de summa Trinitate, & ordine personarum, quoniam illud exemplatiuē in creaturis nunquam apparet, quōd aliquis aliquem generet, qui sit idem quod ipse qui genuit, quorum quilibet sit verē existēs substantia: aut quōd amor, id est Spiritus sanctus connectens sit æqualis, & existens substantia cum ipsis amātibus. Talis igitur contemplatio, quamuis inter speculatiuas excellentissima iudicetur, tamen derelinqui iubetur, non quia bona non sit, & nobilis, sed quia superior apprehensio quaedam est in mente humana, quę praesertim hęc intenditur, per quā solam excellentissimē supremus spirituum attingitur, & optima Marię portio nuncupatur. Alia verō portio per Rachelem significatur, sed contemplatio in creaturis per Liam, quę lippis erat oculis. Et hęc est ratio, quia quantō mens Deo magis appropinquat, & in eum transformatur intimius, tantō diuinius, & eminentius attingit super-
caelestia. Nulla verō cōtemplatio speculatiua virtutem habet transformandi, sed solus amor extenliuus deificans nos in Deum transformat, qui solus diuina apprehendit, ad cuius pedes nulla contemplatio cognitiua proficit, sed potius velut pedissequa gradum sistens, à longē prospicit reginam Esther ad amplexum regis Assueri consurgentem.

Dicto igitur vtcunque de his, quę necessariō relinquerē oportet, deinde secundum profequitur, quomodo scilicet consurgendum sit, dicēs: Et sicut possibile est ignotē consurge ad vnitionem. Hęc autem confurrectio, quę per ignorantiam fieri dicitur, nihil aliud est, quam affectum immediatē moueri motu intelligentiæ nō concomitante, vē
solus.

solus affectus tangat, & in ipso actuali exercitio, cognitio speculativa nihil agnoscat. Et hic est vnicus oculus sponsæ, quo sponsus in Canticis vulneratum se meminit, dicens: *Vulnerasti cor meum soror mea sponsa: vulnerasti cor meum in vno oculorum tuorum.* Et hæc est cognitio cæteris excellentior, quæ per ardentissimum amorem vnitiuum actualiter sine medio dispositum animum, ardentissimè facit in dilectum sursum actiuus extensionibus assurgere: quæ consurrectio ignota dicitur, quia remoto omnis imaginationis, rationis, intellectus, vel intelligentiæ exercitio, per vnitionem ardentissimi amoris, id sentit in presenti, quod intelligentia capere non sufficit: quinimò oculum intellectus oportet funditus reprimere, quia semper apprehendere vult, ad quod tendit affectio, ita quod maxima aduersatio in hac cõsurrectione est vehemens inhzrentia intellectus cum affectu. Sed eam argumetosis exercitijs rescindere necesse est: quia pura affectiua cõsurrectio nõquam fit, nisi totaliter oculus intelligentiæ rescindatur, cum melius vnitur ex eo, quod nihil recognoscit supra mentem eleuata cognitio. Nam quantum intellectus se cõmiscet affectui, tantum habet de impuritate, & quantum oculus intellectus excæcatur, tantum oculus affectus in suis extensionibus liberius & incomprehensibiliter eminentius eleuatur. Deinde subdit respectu cuius fit ista consurrectio, dicens: *Consurge ignote ad eius vnitionem, qui scilicet est supra mentem & cognitionem.* Cuius causa partim supra dicta est, quia nec gratia, nec gloria, nec dimissio pœnæ, vel aliquid huiusmodi in desiderijs sursum actiuæ consurrectionis ibidem requiritur, sed ille solus, cui soli propter se mens in multiplicatione vehementium desideriorum vniri desiderat, qui sub apprehensione obtentus, prout ab affectu tendente percipitur: supra omnem mentem humanam & cognitionem attingitur. Sed & modus ipsum apprehendendi, quo cum affectu tangitur, supra mentem & rationem esse dicitur: ita quod effectiua in apice supremo constituta, nihil aliud quàm soli Deo vniri desiderat: sed quoniam hoc difficile est, adiungitur, sicut est possibile. Cum enim affectiua à prædictis libera fuerit, tunc velut auicula pennis ardentium affectionum euecta, tanta libertate perfuitur, vt quoties voluerit, ardentissimè moueatur in Deum, ac supra semetipsam mens erecta, quandoque motu & consurrectione, quasi totaliter extra corpus videatur. Sequitur: *(Etenim excessus tu ipsius.)* Per hunc autem excessum amoris igne continuatum, anima efficaciorem separationem & purgationem per flam-

H h h h 2 meas

Cant. 4.
Cognitio
quæ nã me-
lior & ex-
cellentior.supra
omnem mentem
humanamattingitur
supra
semetipsam

meas suas extensiones, omnem rubiginem consumentes promeretur, quam prius in dolore & lacrymis. Licet enim via purgatiua per lacrymas & dolores efficacis est ad abluendum & consumendum delicta, haec tamen multo efficacior est, quae per consurrectionem ardoris perficitur. Vnde per istum excessum ardoris huius, leuius ab omni irretentibili & absoluto, iam liber ad diuinam incomprehensibilitatis claritatem, ablatis penitus obstaculis, agilissime sursum agitur: quia per continuam consurrectionem motuum anagogicorum magis ac magis affectus extenditur, & quasi quibusdam flammis scintillis mens efficacis purgatur, ac alibi requiem inueniens, ab amore carnalium sine murmuratione carnis sequestratur multo plus, quam prius. Exinde praeterea puris moribus affectus fit agilior, ut quoties voluerit, sine praemeditatione praui intellectus ardentissime moueatur. Licet enim in principio exercitij consurrectionum anagogicarum, apex ipsius affectus cum difficultate confurgit, per amorem tamen ipsius excessiuum, & per efficaciorum purgationem ad libitum quasi sine difficultate supra se confurgit, & agilitate motuum mirabiliter alleuiatur. Quamuis etiam in ipso motu anagogico, natura & amor pariter concurrant, efficacius tamen remotis impedimentis: ac maiori de super adueniente immisione, multo plus ardor amoris, quam vigor affectus naturalis facilitate & agilitatem motuum incomparabiliter operatur.

Denique tangit adhuc duo, quae maxime derelinquere nos oportet. Primum, scilicet omne irretentibile, quod respicit affectum: quoniam a cuiusque creato afficitur, illi necessario coniungitur, & per consequens irretitur: & sic minus agilis ad consurrectionem diuinorum efficitur. Nec mirum, quoniam affectus immundus redditur, dum in creatura se viliore delectatur. Secundum omne absolutum derelinqui debet. Absolutum autem dicitur omne, quod sua propria forma cognoscitur, esse distinctum habens: cuius omnem speculationem amoveri necesse est, alioqui intellectus immundus, & tenebrosus efficitur, quia dum tantum humana mens scientia speculatiua repletur, in comparatione illius sapientiae, quae est per supersplendentes diuinos radios, quasi quadam obtenebrante caligine obfuscatur. Hoc autem quod sequitur: Sursum ageris, non est tantum intelligendum de agiliiori consurrectione, sed etiam de suprema cognitione ipsius intelligentiae. Nam illa sola de diuinis est vera cognitio, quae scilicet de experimentalibus notitia sursum actiuae consurrectionis relinquitur. Diuina profecto
misera--

Affectus ut
fit immu-
dos.

Cognitio
de diuinis
verissima
quae.

miseratione, secundum quod competit consurgenti, hoc accidit, quod cum mens per curricula multorum temporum aspirauit, ut intimius coniuncta dilectum suum amoris ardentiori vinculo constringat, ut illi aliquando tandem ad tempus modicum, iuxta propriam capacitatem, sicut in raptu quodam, visio beata concedatur: praesertim cum ab irremediabili & absoluto munda dirigitur & erigitur ad diuinarum tenebrarum radium, lumen scilicet incomprehensibilitatis diuinae, quae tenebra seu caligo nominatur, propter excedentem claritatem. Dicit enim Dionysius ad Timotheum, quod diuina caligo lumen est inaccessible, in qua Deus inhabitare dicitur, & inuisibilis quidem existens propter excedentem claritatem. Haec enim sapientia immediate est ante cognitionem raptus. Unde sic diuinus aspiranti, quandoque dicitur: *Amice ascende superius*. Et ideo licet prius dicebatur: *Lucæ 14.* Consurge, hic tamen dicitur: *Sursum ageris*, quia in consurrectione uirtutis sapientiae natura operatur, & gratia, in hac autem eleuatione suprema intelligentiae, sola gratia eleuans, immediatissime operatur, & tam intellectiua, quam affectiua potentissime consummatum officium obtinent actuum suorum, non per modum agendi, sed patiendi.

Tandem vero concludit, dicens: *Vide ne quis indoctorum ista audiat*. Hic beatus Dionysius Doctores speculatiuos confutat, qui cuncta scire se existimant, cum tamen de vera sapientia, qua mens ad Deum trahitur, parum, nisi coniecturando cognoscunt, qui aestimatione sua diuina percipere credunt ingenio, vel scientiae plenitudine: cum e contra mystica Theologia per apicem affectionis consurgere docet per amorem discipulum veritatis. Unde doctrinam huius praeclearae sapientiae sibi soli reseruare, voluit increata sapientia, ut sciat omnis mortalis, quia Doctor est in caelo, qui solam sapientiam veram suis scholaribus per caelestes immisiones, id est, radios charitatis suae manifestat, ut ex hoc omnes mundi sapientes confundantur, quod simplex vetula, vel rusticus pascualis ad istius sapientiae consurrectionem pertingere potest, quam nulla philosophica scientia, vel inortalis industria comprehendere valet. *Posuit enim tenebras latibulum suum*, nec Deum apprehendere possunt, nisi sub ratione boni, dulcis, & sic de alijs: sed ista sapientia anagogica est quaedam theoria per se distincta, & ab omni sapientia speculatiua diuisa, quae transcendit omnem rationis apprehensionem. Multi ergo sa-

Hhhhh 3. pica.

Doctrina
speculari-
ua confu-
tanda quæ.

Psalm. 17.

Math. 11.
Lucæ 10.

ipientum huius mundi, quoniam summam hanc sapientiam attingere non valent, insipienter irident, & per consequens Deum altissimum collatorem eius: & ideo merito iubet eam indoctis huiusmodi minimè manifestari. *Iesus autem exultans in spiritu dixit: Confiteor tibi Pater Domine cali, & terra, quia abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & revelasti ea paruulis. Ita Pater, quoniam sic placitum est ante te.*

De in habitatione caliginosa sub umbra dilecti. Cap. XXIII.

Joan. 14.
Psalm. 79.

Vlso in superioribus de agnitione Dei, quam anima suscipit in imaginibus, & similitudinibus secundum modum, quo in statu viæ attingere licet ad agnoscendum quid sit Deus: iam altiori consilio, graduque sublimiori inquirendum esse recit, de perfecta Dei agnitione per negationem, qua scilicet intelligitur quid Deus non est. Nam anima cum in duobus agnitionis modis iam præmissis contentari nequaquam potest, cum minimè sufficiant, nec plenam agnitionem Dei conferant, ideo relictis illis, anima dilecta totis se præcordijs subleuat ad videndum dilectum in sua nuda gloriosa essentia, deuotis suspirijs clamitans, & dicens: *Domine, ostende nobis Patrem, & sufficit nobis.* Et iterum: *Domine ostende nobis faciem tuam, & salui erimus.* Cuius rursus obijcitur simplex illud obiectum paternalis essentia, vbi per simplicem intuitum nudæ cogitationis, quietam in habitationem possidendõ iam adinuenit, quia tamen experiri iam incipit, quod omnis illa intuitiua cognitio dumtaxat in imaginibus similitudinibus versatur, veluti Deum per indumenta quædam, & non ex facie recognoscens, cum liquido sentit, quod omnia, quæ per intellectum humanum, & cogitationem nudam imaginari valeat, ab ipsa veritate diuinæ essentia, in infinitum sua dissimilitudine distant: hinc protinus oculum suum intellectualem ab infimis imaginibus corporalibus, vsque ad supremas imagines diuinales denudare festinat. Nec retinere vult imagines diuinitatis, vnitatis, trinitatis, bonitatis, nec sapientia, nec quidem ipsius diuinæ essentia probans luce clarius, quod hæc omnia, quantumcunque præcelsa videbantur, Deum tamen in sua proprietate non representant, sed secundum modum, & mensuram humanæ comprehensibilitatis, & intelligentia. Quapropter per nudam cogitationem suam superascendere non cessat in illam caliginosam, & informem nihilitatem. Vbi nimirum in quandam Dei perfectam ignorantiam constitui-

fitur, velut inter duas mensas, id est, duas agnitiones diuinæ veritatis, quasi fame peritura, dum ad mensam inferiorem inclinare se despicit, vbi Deus in imaginibus creatis tantummodo tenuit, & vmbriticè cognoscitur, & diligitur: ad mensam verò superiorem, vbi Deus in nuda sua gloriosa essentia cognoscitur, & diligitur, adire non permittitur, quamdiu mortali suo corpore detinetur. Hoc enim & sacra Scriptura nos docet, ad Moysen dicens: *Domino: Non videbit me homo, & viuet.* Et iterum Apostolus: *Nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, que preparauit Deus diligentibus se.* Et iterum: *Videmus nunc per speculum in enigmate, tunc autem facie ad faciem.* Et Ioannes: *Charissimi, nunc filij Dei sumus, sed nondum aparuit quid erimus: cum autem apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est.* His igitur, & similibus, non absurde probat, quòd ipsam nudam, gloriosam diuinam essentiam experientiali cognitione nequaquam attingere potest, nisi supernaturaliter, & miraculose Deus hoc ipsum ei indulgere voluerit, & in semetipso dignatiua largitate ad hoc habilitando subleuare, & illuminare placuerit, oculo illius intellectuali lumine gloriæ plenius glorificato, vt sic cum Psalmista in lumine eius videat lumen. Hoc est, in lumine gloriæ, quo nostra virtus intellectiua clarificabitur, & habilitabitur ad gloriosam deiformem agnitionem, *videbimus lumen* illud gloriosum eius essentiæ diuinæ.

Exod. 33.

Isa. 64.

1. Cor. 2.

1. Cor. 13.

1. Ioan. 3.

Psalm. 35.

Ioan. 1.

Hinc felix anima contemplationis superessentialis auida, in ipsam nudam caliginosam vacuitatem seu nihilitatem cogitationis suæ coram immediata ignota gloriosa diuinitatis presentia, suam inhabitationem constituit, eò quòd illic sine medio lumen illud gloriosum in ipsam caliginem refulgere non cessat, licet, proh pudor, eam tenebræ comprehendere non possunt. Vnde Ioannes ait: *Quod factum est in ipso vita erat, & vita erat lux hominum, & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt.* Cuius ratio est, quia caligo illa nondum est glorificata. Dum autem aliquando glorificata fuerit, lumen in lumine comprehendet, & anima ad mensam superiorem subleuata residebit, vbi Deum gustare valebit & bibere, hoc est, in sua nuda gloriosa essentia cognoscere & amare. Si tamen interim suam inhabitationem in ipsa caligine sub mensa superiori, quadam anhelosa longanimitate perseueranter possidere curauerit, velut cellus micas de mensa domini decedentes expectans. Vnde sicut ani-

Matth. 18.

ma fidelis & argumentosa cum Patre pridem habitationem suam in nuda simpliciq[ue] cogitatione perfecerat, p[ro]foribus essentia paterna-
nalis eandem in omnibus operibus suis super omnem multiplicita-
tem, simplici intuitu, placidaq[ue] tranquillitate frequentissimè visi-
tans, requirens, ac possidens, ingrediens, & egrediens ad imperium di-
lecti, ita nunc quoque suam inhabitationem operosius extruit, in illa
caliginosa sua cogitationis vacuitate sub excelsa mensa diuinæ super-
effluentia, coram immediata & ignota presentia dilecti. Licet autem
in excelsa posuerit nidum suum, & in tato collocasse videatur, ni-
hilominus tamen semper sollicita sit, quomodo Deo magis ac magis
placeat, diuinum beneplacitum semper demulcere quærens, in ope-
ribus virtuosis, exercitiis vigorosis, & affectibus amorosis, super om-
nes occupationes & multiplicitates hanc inhabitationem continue
visitans per excessum quendam simplicem suarum cogitationum, su-
per omnes similitudines & imagines, & super omnem nominatio-
nem Dei. Sic post omnem occupationem & tumultuationem secun-
dum sui totalitatem *in idipsum* reuertetur, *in pace* requiescens in il-
lam * vacuitatem & caliginosam nihilitatem sua cogitationis, sicut
in propriam suam inhabitationem. Nec intelligendum est, quòd ibi
penitus sit otiosa, sed quoniam quandam occupationem otiosam pos-
sudet, scilicet amorosam quandam anhelationem ad videndum nu-
dam & gloriosam faciem dilecti sui: ad sedendum, inquam, cum cete-
ris electis ad mensam illam supremam, vbi dilectus iuxta promissum
transiens ministrabit ei. Vbi denique dilectus cibus eius erit & potus,
& quicquid esuries & sitis gloriosa desiderare potest.

Psal. 4.
* Alia va-
suam.

Anhelatio
animæ tria
complectitur.
Tad un
amor s.

1. Ioan. 1.

Ceterum, hæc anhelatio amorosa in hac caligine celebrata tria si-
mul complectitur, scilicet tadium, desiderium, & spem. Primum au-
tem tadium quoddam complectitur in omnibus, quæ sub hac caligine
continentur, quoniam ibi dilectum suum minimè reperire præualet,
nisi in imaginibus, & similitudinibus, quem in sua proprietate videre
desiderat. Hinc etiam quoddam amorosum tadium de ipsa caligine,
quam inhabitare cogitur, incipit, donec sese dilectus sua pictate ma-
nifestare voluerit. Non enim ignorat, quòd ipse dilecti occultatio
contingit ex parte proprii defectus, cum Deus in se gloriosum lumen
esse dinoscitur, in quo *tenebrae non sunt ullæ*, vt dicit Ioannes. Et ideo
creaturis vniuersis in seipso cognoscibilior est creaturis intellectualibus,
licet ipsum agnoscere nequeant, eò quòd intellectualis oculus eorum,
per lu-

per lumen naturale necdum ad hoc habitatus est, nec etiam per lu-
men gloriæ, quod semper necessario requiritur: sicuti sol materialis
creaturis vniuersis in se magis est visibilis, utpote fons ipse visibilis lu-
cis. Veruntamen vniuersi corporales oculi illam aspiciere propter ni-
miam claritatem non possunt, propter eorum debilitatem, & inhabi-
litem. Sic ergo solis animarum sustinet iuæ caliginis, quam ex
seipsa causatam non ignorat.

Denique licet vtiunque gaudeat super omnem imaginem, & simi-
litudinem in hanc se conscendisse caliginem, omnemque creaturam
effugisse, & superuolasse, stans inauertibiliter coram immediata præ-
sentia dilecti glorioso lumine caliginem suam illustrantis, quamuis
lumen illud gloriosum eius caligo comprehendere nequeat, tadium
tamen sustinet propter debilitatem, & inhabitabilem oculi sui inel-
lectualis lumen illud capere, vel sustinere non valentis: quoniam in
cogitur inter duas mentes famelica, & sitibunda residere.

Secundum verò est quoddam flammigerum desiderium ad glo-
riofam, & nudam dilecti faciem videndam, & fruendam in plenitu-
dine amoris. Quia nunquam plenum gaudium, nisi in perfecta Dei
visione, & cognitione valebit adipisci. Petrus, inquit, & accipietis, ut
gaudium vestrum plenum sit. Et item ait: Videbo vos, & gaudebit cor ve-
strum, & gaudium vestrum nemo tollit à vobis. Cum igitur anima in hoc
feruido, & penetratino desiderio coram ignota, licet immediata Dei
præsentia steterit, statim recipit verbum illud absconditum, de quo di-
citur in libro Iob: Porro ad me dictum est verbum absconditum, & qua-

si furui susceperit auris mea, venas susurri eius, id est, occultissimas infi-
rationes alloquentis Verbi, quod est Filius Dei Christus Iesus sapien-

tia Patris qui, ut dicit Iob, absconditus est ab oculis omnium viventium.

Hoc Verbum anima amorosæ dulci susurrio loquitur in ipsa caligine
sua cogitationis ipse Pater in illa caligine cum Filio, & Spiritu sancto
inhabitans, sicut promiserat Christus, dicens: Ad eum veniemus, &

mansionem apud eum faciemus. Ibi denique Verbum suum loquitur,
non in imaginibus, vel similitudinibus, quæ procul funditus elimi-
nate sunt; sed in sua gloriosa luce, licet ipsi animæ Verbum hoc ab-

sconditum maneat: quia quamuis lux ipsa luceat in tenebris, tenebra
tamen eam comprehendere non possunt. De quo Verbo diuino dicit
Sapiens: Cum quietum silentium contineret omnia, & nox in cursu suo me-

diū iter haberet, omnipotens Seruo tuus exiens de celo à regalibus se-

Desideriū
amoris.

Ioan. 16.

Iob 4.

Iob 28.

Ioan. 14.

Ioan. 1.

Sapient. 18,
Silentium
mythicum.

- alibus venit.* In caligine quippe cogitationis tenent omnes creaturae *silentium*, ubi caliginosa *nox* suum cursum habere dinoscitur, id est, tum suum in hac vita, quae tota cursus quidam est. In media vero vita cursus huius, inter Deum scilicet, & creaturam, mensam superiorem, & inferiorem, aduenit *omnipotens Sermo* diuinus à *regalibus sedibus* paterni cordis, quo scilicet dulce susurrium infert auribus dilectae suae diuinarum inspirationum, quibus eam vigilem reddat, ne in ipsa caligine praetaxio dormiat, desiderijs otiosa, & amore tepida.
- Spes secura.* Tertium autem est spes secura, quam anima ex occultissimo susurrio paterni verbi meretur adipisci. Nam ut caecus à natiuitate, qui desiderio flagrat ad videndum exteriorem visibilem omnium creaturarum ornatum, quem quia nunquam vidit, quicquid illi de huiusmodi dicitur cum desiderio quidem, sed sine imaginibus, & similitudinibus recipit, cum in se quae nunquam vidit, nequaquam formare potest: sic seix anima venas suscipit diuini susurrij auribus quidem desideriorum suorum, sed sine imaginibus, & similitudinibus, quia susurrium illud incomprehensibilem gloriam diuinæ essentiae multiformis demultionibus eidem inspirat, de qua nunquam perfectam imaginem habuit, vel habere velit: quia duntaxat nudam gloriosam diuinam essentia in seipsa, & cum seipsa videre desiderat, quomodo, & quando dilecto illam sua pietate manifestare placuerit.
- Ceterum, licet in hoc statu in ea creatura vniuersa silere cogantur, ipsa tamen minimè sibi ipsi silentium indicere potest, non cessando viscerosis desiderijs dulcia susurria cum dilecto inuicem frequentare, eumque nunc pijs argumentationibus, nunc gratiarum actionibus, nunc amorosis aspirationibus conueniens, & alloquens. Quod utique susurrium, licet sine verbis & imaginibus celebretur, nec percipere quis potest, nisi ipse dilectus, & dilecta, dicente sponsa: *Dilectus meus mihi, & ego illi*: nos tamen pro modulo nostro balbutiendo colloquium illud dulcissimum prosequamur, quibusdam dissimilibus similitudinibus. Nam inspiratum Dei verbum in sua auda cogitatione loquitur animae, dicens: *Ego sum alpha, & omega*, hoc est, *principium, & finis* omnium creaturarum, *essentiale bonum* earum, ac perfecta beatitudo, vnicuique iuxta modum, & capacitatem suae naturae: plenitudo sum immensarum aeternarum diuitiarum gratiae, & gloriae, *quas nec oculus vidit, nec auris audivit*, quas praeparavi diligenti-

Susurrium
amoris.

Cantic. 2.

Apocal. 1.

Isaia 64.
1. Cor. 9.

gentibus me, vt fatientur & inebrientur ab *vberrate domus meae*. Cui felix anima dulci susurrio desideriorum suorum respondet: O quam *beati* qui edunt, & bibunt ad mensam tuam Domine, quoniam te lucide cognoscunt, iucunde laudant, magnifice gratias agunt, ardentem diligunt, & te fruuntur in *letitia, & exultatione*. Ego autem hic fame crucior, proiecta in cinere, & caligine, & lumen cali non video. Sitio te clare cognoscere. Esurio te perfecte diligere, nec desiderium meum adipisci valeo. Obsecro Domine, *si mihi gratiam in oculis tuis, ostende mihi faciem tuam*. Quid enim mihi est in caelo? & a te quid volui super terram? Cui respondit Dominus: *Ostendam tibi omne bonum, ostendam tibi faciem meam*: veruntamen non hac vita, quia *non videbit me homo, & viuet*. Futuri temporis est, quod petis, non presentis. Nunc instruantur sponsalia, parantur impensa, insilitur ornatui, paratur amplexui, sed in futurum reseruetur mutua fructuionis desideratiisimus complexus. Ad quod illa: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum*. Pero Domine, vt verbum tuum fiat sicut *sacrificium uespertinum*. Et ego requiescens in spe, veluti catellus Domini mei, sub mensa perseuerabo patiens & sustinens, vt saltem *de micis eius* utcunque sustentari valeam, cum sponsa dicente: *Sub umbra illius quem desiderabam sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo*. Et iterum: *Meliora sunt vbera tua vino, fragrantia vnguentis optimis*, id est, quia amerosum susurrum tuum, & spes secura, quibus me pascere, & consolari digneris, mihi *meliora sunt*, & dulciora, imaginatiua cognitione, magisque saporosa, & *fragrantia*, super oblectationem omnis intellectualis imaginationis. Ideo ceteris resutatis *vbera tua* fidelitatis & consolationis, velut fructus huius umbrę requirere non desinam, donec aspiret dies, & inclinentur umbrę. Veruntamen dilectus meus interim saltem *osculetur me osculo oris sui*, quoniam in tenebris conuenienter osculari potest, licet videri non ita. Tunc Pater misericordiarum, qui tribuit *omnibus* abundanter, & *non improperat*, dulciter se inclinat, vt osculum conferat, id est, immediatam suam ignotam presentiam ad amandum proflua prodigalitate funditus exponit. Ac anima illic de suspensis susurrijs, & desiderijs vniuersis, os suum, nudam, ciliect, & simplicem suam presentiam in Deum proclinat amorosa quadam profundatione sui ipsius. Ibi que se inuicem osculantur Deus, & anima, quoniam ipsa sine medio Deo coniungitur in unitatem amoris, & feliciter deificatur secundum diuinitatis totalitatem, prout videbitur in capite sequenti.

Psalm. 35.
Psalm. 85.
Psalm. 44.

Luce 15.

Exod. 33.
Psalm. 72.

Exod. 33.

Luce 1.
Psalm. 140.
Math. 15.

Cantic. 2.
Cantic. 4.

Cantic. 4.
Iacob. 1.

De felicissima deificatione animae amorosa. Cap. XXVIII.

Bernardus.
Osculum
mysticum
quod.

Felix anima purissimum & nobilissimum susurrum Deo ingerit, dicens: *Osculetur me osculo oris sui.* quodque post anhelosa desideria per nudam & simplicem mentis oriositatem amoroso immergito in dilectum se proclinans, tandem consequitur, ubi felici complexu se inuicem osculantur, quoniam immediate Deo per amoris unionem coniungitur, & quodammodo deificatur: Dicit enim Bernardus super eodem verbo: Ego arbitror neminem facile scire, quid sit osculum, nisi qui accipit. Est quippe manna absconditum, & solus qui edit, adhuc esuriet, & solus qui bibit, adhuc sitiet. Non est cuiuslibet hominis, sed si quis semel ab ore Christi susceperit, habet proprium experimentum, quod profecto sollicitat & cogit amplius ad perendum. Hoc osculum sola & raro perfectio experitur. Oportet enim huiusmodi amare castè, ut ipsum sponsum solum, & non alium amet petat, vel quærat: amare sanctè, quia non in concupiscentia carnis, sed in puritate spiritus: amare ardentè, ut ita amore sponsi inebrietur, quod maiestatem non cogitet. Hoc osculum nihil aliud esse credimus, nisi Spiritum sanctum, ad consolationem animæ sanctè missum. Sicut enim osculantium spiramen se permiscet, ut vnus anhelitus iudicetur, sic Spiritus sanctus nostro spiritui dulciter immixtus, fit vnus spiritus cum eo: quæ scilicet vnio deificationem animæ feliciter accelerat. Quæ nimirum deificatio super omnem rationem & intellectum experientia felicissima sentitur impleta, ubi nec ratio valet attingere, licet illuminata ratio ea, quæ sentit amor, semper intelligere conatur. In aliquibus etiam ratio veritatem intuenit, in quibusdam verò falsitatis errorem incurrit, quia ratio præsertim in his, quæ super eminent, facile deuiare potest. Qui autem ad hoc à Deo plenius illuminantur, sine falsitatis errore veritatem adipiscuntur.

Essentiale
esse anime
quod.

Ad sciendum igitur quomodo felix anima deificari potest, Primum notandum est, quod anima nostra duplex esse habet, scilicet esse essentialiale, & esse actuale. Porro secundum esse suum essentialiale, est quadam simplicissima spiritualis substantia, nihil in ea plus comprehendendo, quam scilicet essentialitatem in æternum immutabiliter retinebit. Licet enim omnipotentia diuina protinus ipsam animam, si vellet, in nihilum redigeret, vel in aliam creaturam commutaret, veluti substantiam panis & vini in corpus suum, & sanguinem solo verbo

verbo superfluentiſſima largitate convertit, minimè tamè eius ſubſtantiã in ſuam propriã naturã immutare valeret. Hoc enim eſſet aliũ à ſe conſtituere Deũ, quod eſt impoſſibile. Secundum autem eſſe ipſius animæ, dicitur eſſe actuale, quod in operibus perfectiõis, vel etiã in operoſitate perfecta viriũ ſuarũ initium ſumit. Hoc autè eſſe eſt quedam adornatio & perfectio eſſentiæ ipſius animæ. Non enim anima noſtra à Deo facta eſt, vt velut truncus inſenſibilis otioſa quedã ſubſtãtia ſine omni operatiõne permaneat, ſed vt opera viuida perficiat. Et in hoc eſſe actuale magis propriè vera nobilitas animæ conſiſtit, quàm in eſſe ſuo eſſentiãli: quia propriè ſecundũ eſſe ſuum actuale, facta eſt ad imaginem & ſimilitudinẽ Sanctiſſimæ Trinitatis: & ſecundũ illud eſſe ſaltari poteſt vel dari. Vnde dicit Apoſtolus: *Si linguis hominum loquar, & Angelorum, charitatem autem nõ habeam, factus ſum velut es ſonans, aut cymbalum tinniens. Et ſi habuero prophetiã, & nouerim myſteria omnia, & omnem ſcientiam, & ſi habuero omnem fidem, ita vt montes tranſferam: charitatem autem non habuero, nihil ſum.* Et Iohannes: *Qui non amat, manet in morte.* Quasi diceret: Anima, quæ non eſt ſecundũ eſſe ſuum actuale, nihil eſt, & veluti mortua, quæ corpori nudũ eſſe tantummodò tribuit, ſine omni motũ bonorum operum. Et idèd meritò ſecundũ eſſe ſuum actuale, cuncti beati ſpiritus velut à digniori nomina ſua ſortiri ſunt, vnũſquiſque ſecundũ propriam actualitatem. Cuius etiã cauſa potiſſima liquidò claret ex eò, quòd eſſe noſtrum eſſentiãle tantũ, ſine actuale eſſe, nec cognoscitur, nec diligit, in quibus tota noſtra beatitudo conſiſtit: hoc enim eſt exercitiũ omnium ſpirituũ beatorum.

i. Cor. 13.

I. Iohan. 32.

Præterea diligentius intueudum eſt, quòd ſicut in anima quedam conſiſtit eſſentiãlis viuacitas, ſecundũ eſſe eſſentiãle naturæ, ſic etiã in anima quedam eſſentiãlis ſanctas reperitur ſecundũ eſſentiãle eſſe gratiæ, & quedam eſſentiãlis beatitudo, ſecundũ eſſe eſſentiãle gloriæ. Nunc autem ſicut riuius originem ſuam & naturam ab ipſo fonte recipit, nec altius aſcendere præualet, quàm primariæ fontis illius ſcaturigo conſiſtit: ſic etiã actuale eſſe ipſius animæ naturam ſuam & originem trahit ex ipſo eſſentiãli eſſe, tam in natura, quàm in gratia & gloriã. Nec altius ipſum eſſe actuale conſcendere poteſt in his tribus ſtatibus & differentijs, quàm ipſum eſſe eſſentiãle prius eleuatum fuerit in natura, gratia, & gloriã. Nam eſſe actuale ipſius animæ in nuda natura ſublimiora opera perficere non po-

Beatitudo
eſſentiãlis
animæ quæ.

test, quàm ipsi naturæ conueniant; nec etiam in gratia & gloria, quàm tali gratiæ vel gloriæ congruat. Hinc ergo, sicut esse actuale animæ in natura quâdam essentialē viuacitatem præuiam habet in ipso esse essentiali animæ unde sumplit originem, sic etiam ipsa sanctitas actualis, qua scilicet esse actuale ipsius animæ formatur, & eleuatur, ad statum quendam supernaturalem, quendam essentialē sanctitatem præuiam habet, qua scilicet esse essentialē animæ formatur, & eleuatur, ad quoddam supernaturale esse essentialē per habitum diuinæ gratiæ. Et ideo Doctores communiter sentiunt, quòd ipsa essentia animæ influxum gratiæ recipit, diuidens singulis viribus eius, prout citique opus est. In se nihilominus formans habitum virtutum ad perficiendum opera virtuosa, secundum exigentiam & naturam ipsius gratiæ. Sic etiã in gloria actualis beatitudo ipsius animæ, qua scilicet esse actuale ipsius animæ formatur & eleuatur ad quendam beatificum gloriosum statum, præuiam habet quendam essentialē gloriosam beatitudinem, qua scilicet ipsum esse essentialē animæ formatur, & eleuatur ad quoddã esse essentialē beatificum & gloriosum per habitum & lumen ipsius gloriæ, ipsi essentiæ animæ primitus infusum. Ex qua protinus defluit in omnes vires animæ & corporis ad opera gloriosa perficienda, eas habitans secundum vniuscuiusque modum, naturam, & capacitatem. Sic vires animæ nostræ, præsertim superiores, scilicet virtus intellectiua & amatiua, formantur & ornantur habitibus gloriosis, ad perficiendum, continuandumq; tria opera gloriosa, quæ dicuntur tres dotes animæ, in quibus nostra summa beatitudo consistit. Nã

Animæ gloriose dotes tres quæ.

Intuitio. virtus intellectiua glorioso quodam lumine formatur & habitatur, ad intuitum quendam gloriosum, quo Deum in sua nuda gloriosa essentia videre valeat. Virtus autē amatiua quodã amore glorioso formatur & habitatur ad opera duo gloriosa perficienda. Quorum primum est quidam amor excessiuus, in illud amorosum, beatificum, & gloriosum obiectum superexcellentiissimæ Trinitatis: quod obiectum

Amor. virtus intellectiua perpetuò sine intermissione luce clarius ostēdit. Secundum est, quâdam beatifica gloriosa fruitio eiusdem amorosi obiecti, quæ feliciter confouetur in quadam æterna beatifica vnione ipsius Dei & animæ, dilecti & dilectæ, sponsi & sponsæ, secundum meritum & capacitatem vniuscuiusque animæ beatificandæ.

Fruitio.

Deificatio animæ. Veruntamen ad admirabilem ipsius animæ deificationem euidentius ostendendam, nunc incepta prosequamur, quomodo scilicet anima

anima dicatur deificata secundum illud Prophete: *Ego dixi: Dives estis, & filij excelsi omnes.* Sciendum ergo, quod illud esse actuale ipsius animae, quod originatur in viribus eius, in seipso imperfectum est, utpote nondum formatum, sicut vires in animae substantia plantatae consistunt, quoniam à seipsis nullam operationem habere nesciunt, eo quod in seipsis materiales sunt, sed formales cum suis obiectis. Quaedam autem earum cum medio, sicut vires imaginibus & similitudinibus videntes, utpote visus, phantasia, memoria, ratio, intellectus: quaedam vero sine medio, sicut auditus, odoratus, gustus, tactus, & interior affectio, tam superior, quam inferior, quae vires cum suis obiectis sine medio formantur: quoniam auris immediate percipit in se sonum auditum, sic virtus olfactiva suscipit odorem, similiter gustus & tactus. Sed virtus affectiva, quia semper interior remanet, & obiectum suum (ut in pluribus) exterius permanet, ideo cum suo obiecto sine medio formari non potest, cum creaturae, quae foris obstant, ad eam intrare nequeant: nec ipsa ad illas exire. Et ideo quando obiectum illius eidem praesens non est, mox seipsam transfert in obiectum, sicut in sua memoria vel phantasia formatum fuerit, sicq; cum obiecto suo formatur per medium imaginis illius. Si autem obiectum suum exterius praesens fuerit, protinus imaginem illam internam deserit, & se cum ceteris viribus transfert in obiectum suum principaliter vel praesentialiter assistens, sine medio suae formae seipsam uniens ei quantum potest. Quae nimirum formatio virtutis affectivae inter haec duo, scilicet affectum & obiectum tantam causat unionem, quod sicut anima & corpus in homine velut materia & forma simul unita, unum hominem constituent: sic etiam affectivae virtus & obiectum unum fiunt, quasi materia & forma, secundum capacitatem & naturam ipsius materiae, id est, virtutis affectivae. Quoniam unaquaeque virtus formatur secundum propriam capacitatem & actualitatem, ad quam creata disponitur. Et hanc actualitatem mediante forma deducit ad actum, quia sine cuiusmodi formatione nulla virtus operari potest. Porro si virtus aliqua, semper obiecto aliquo formata persisteret iuxta formam suam vel obiectum, congrue satis sese nominare posset & dicere, secundum formalitatem suam hoc vel illud, eo quod à digniori debet fieri denominatio. Cuius ratio est, quia tunc impratermissae necessitaretur agere secundum exigentiam suae formae, nec quicquam aliud operari valeret. Ut verbi gratia, si corporalis oculus aliqua fuerit ima-

* Alias illicque

Virtus affectiva animae quomodo formatur.

Anima q̄-
nā sibi ap-
propriare
possit.

gine cuiuspiā creaturæ insignitus iugiter & formatus, ita quod imago illa speculum ipsius oculi secundum sui totalitatem occuparet, oculus non absurdè diceret: Secundum meam formalitatem sum illa creatura, cuius formam indui: in qua quamdiu perseveraui, nullam aliam creaturam videre poterō. Denique quicquid sibi qualibet virtus specialiter appropriat, conuenienter anima secundum esse suum actuale appropriare potest. Ex his utrunque admirabilem illam deificationem & immediatissimam unionem ostendere poterimus, quam anima felicissima cum Deo possidet per amorem, qui causat illud dulcissimum oris osculum, de quo nunc loquimur. Nunc ergo diligentius intendite. Licet cum essentia sua Deus intimior sit & presentior anima nostrā, q̄ ipsa sit sibi, sicut subsistentia quaedam est omnium creaturarum: hæc tamen diuina presentia secundum esse duntaxat essentialiale ipsius animæ esse dinoscitur, nec sanctum faciens, nec beatum esse eius actuale: quia non est obiectiua presentia, quæ sola esse actuale animæ formare solet. Cùm igitur intellectiua virtus animæ Deū agnoscit in formis & similitudinibus, amatiua virtus se protinus transfert in Deum, sicut illum in imaginatiua virtute reperit imaginatū, statimq; cum eadem imagine virtus amatiua formatur, in ea Deum diligens & amplectens secundum exigentiam illius imaginis, siue fuerit imago maiestatis, bonitatis, pietatis, charitatis, siue sapientiæ, aut diuinæ essentia: nihilominus tamen simplicem & rectam eius intentionem per omnes imagines & similitudines, nudè sine medio transfert in Deum. Cùm autem per virtutem amatiuam anima super omnem imaginem & similitudinem in illam caliginosam nihilitatem sitæ cogitationis ascenderit (ut dictum est) ibi Deus eidem obiectiue sine medio presentis est, secundum totalitatem diuinitatis suæ.

* Aliās intellectiua.

De anima
in
deum
transfertur

Anima ut
fiat vn⁹ spi-
ritus cum
Deo suo.

Ceterum, quia vnaquæque virtus simplicem animæ substantiam penitus complectitur, velut suam propriam subsistentiam, anima verò totum esse suum actuale in viribus suis, quibus operatur, habet, & possidet, ideo anima per vires suas, non secundum esse sine essentia animæ consideratas, sine qua subsistere non possunt, DEO per amorem immediatè coniungitur & unitur, secundum esse suum actuale, quod in amatiua virtute possidet, & cum eo plenariè formatur, secundum diuinitatis totalitatem, sicut materia cum sua forma, iuxta capacitatem & naturam virtutis eius amatiuæ, sicut Deus & anima spiritus vnus efficiuntur, secundum esse actuale virtutis amatiuæ, sicut corpus &

psal

iiii

pus &

corpus & anima vnum hominem constituunt. Hoc autem vnum esse Dei & anime spiritus vnus proprie vocatur: quia Deus spiritus vnus est, & anima spiritus vnus est, qui duo mirabilibus formulis simul vniuntur. Nam hæc vnio fit per operationem amoris, cuius operari est, in dilectum spirare.

Præterea notandum, quod iste vnus spiritus secundum formam suam Deus est, secundum materiam autem est ipsa anima. Cum igitur forma, secundum quod forma, semper nobilior est in esse illo, in quo est forma, quam ipsa materia: materia verò in esse illo, in quo est materia, suam perfectionem recipit à sua forma, ac opera vniuersa secundum exigentiam formam perficiuntur: ideo congruè satis vnum illud, quod ex duobus adunatum est, secundum eius formalitatem nominatumus, cum à digniori debet fieri denominatio, sicut (verbi gratia) ferrum candens & ignitum ignem vocamus. Vnde etiã à simili spiritus iste Deus denominari potest, quia secundum formam suam Deus est, ideo talis anima dicere potest: Ego sum Deus, nõ secundum esse essentiali meam substantiam, quæ scilicet immutabilis permanet, sed secundum formalitatem esse actualis, quã in amatiua virtute possideo. Eia quanta dignitas amorose anime, de qua subtiliter Apostolus loquitur, dicens: *Qui adheret Deo, vnus spiritus est.* Nam adhesio discernit dupliciter substantiam in Deo & anima, quia proprie sibi ipsi nullus adherere dicitur, & vnitas illa spiritus fit per superinformationem anime in ipsa virtute amatiua, vt dictum est. Deniq; licet anima in statu viæ cum Deo sine medio formatur, solummodo secundum amatiuam virtutem, in statu tamen gloriæ formabitur, etiam sine medio secundum virtutem eius intellectuam cum illius essentiali diuinæ gloriosissima forma, sicut etiam in hac valle miseriæ largitate diuina nonnullis vmbriticè conceditur experiri, in lumine Deiformi Deum cernentibus: & tunc ipsa secundum esse suum actuale ipsius intellectiue naturæ perpetuè deificabitur. Nam per vires superiores sic deificatas formabuntur, & glorificabuntur à Deo, immediatè tamen, vires omnes sensuales, tam exteriores, quam interiores, totaque congeries nostri corporis. Et sic iuxta sententiam Apostolicam, erit Deus *omnia in omnibus nobis.*

De septem signis vere electionis. Cap. XXVII.

In superioribus progressum viatoris celeri cursu perstringentes, tam in vita morali, & actiua: quam in vita spirituali, & contemplatiua, meritò verba thematis frequentauimus, cum tota salus viatoris

Kkkkk
sit in

fit in profectu amoris, quo sibi moriens, Deo viuat: cuncta deserens, Deo approximet: cetera detestans, Deo inhareat, amplexetur, & teneat. Veruntamen, *beatus quem ad hoc elegisti Domine*. Licet enim *multi vocati* esse videantur ad fidem, & Christianitatem; ad innocentiam, vel poenitentiam; ad castimoniam, & solitudinem, & religionem; sed *pauci sunt electi* ad perfectam sui mortificationem, & conscientia tranquillam assecurationem. *Quis enim cognouit sensum Domini? aut quis consiliarius eius fuit?* Non est qui percipiat donum hoc, non est usque ad unum: unam scilicet petens a Domino, & hanc requirens.

Rom. 11.
Mat. 40.
Psalm. 52.
Psalm. 26.
Eccles. 9.
Astor. 1.
Apocal. 19.
Ioan. 13.

Cantic. 5.

Quoniam aliter nemo scit, an odio, vel amore dignus sit. Tu autem Domine, qui nosti corda omnium, ostende quem elegeris ex his, qui ad conam nuptiarum Agni vocati sunt: scis enim solus quos elegeris. Interim tamen & nos fratres signa quaedam diuine electionis, & future predestinationis prenotare curabimus, quasi vincula quaedam insolubili nexu Deo nos colligantia: ne, quod absit, patiamur reciduum, aut lethale ditortium, quibus profecto Deus animae vires efficaciter attrahens, & ineffabiliter sibi conglutinans, felici quadam stabilitate confirmat: non tamen separabilitatis possibilitatem auferens, sed difficultatem quandam efficiens. Quod denotans in Canticis, ex electis vna, dicit: *Exui me tunica mea, quomodo induar illa? Lani pedes meos, quomodo inquinabo illos?*

Concupiscibilis vis, ut trahatur a Deo.

Ad cuius euidentiam sciendum est, quod sicut septem sunt animae vires magis principales, sic etiam septem assignanda sunt signa, quibus ha vires a Deo viuaciter attrahuntur, dulciter ununtur, & quodammodo inseparabiliter colligantur. Prima vis animae dicitur concupiscibilis, quae tunc a Deo perfecte trahitur, vnitur, & colligatur, cum plenariam sentit omnium mundanorum auersionem, & desipientiam: quibus nimirum impellitur ad affectum solitudinis, & fugam societatis, sicut oranti Arsenio responsum erat: *Fuge mundum, & saluaberis*. Vnde Dominus ait per Osee: *Lactabo eam, & ducam eam in solitudinem, & ibi loquar ad cor eius*. Vbi dicit Albertus Magnus, libro de veris virtutibus, quod locutio eius ad cor, est de arduis gratijs menti securitatem praestare. Nec tamen in solo tractu solitudinis confidendum est, nisi poenitentiae serior, & emendationis, ad se mortificandum in omnibus concomitetur: & sic tandem eorum vsu, dulcorum quandam spiritualem feliciter experiatur, omnem austeritatem suo vigore delectabilem efficientem: quia *qui Christi sunt, carnem suam*

Galat. 5.

CTHCA

crucifixus est cum vitijs & concupiscentijs. Ex quib⁹ finaliter insolubile vinculum exoritur, vim ipsam concupisibilem tam efficaciter illaqueas & Deo colligas, quo quis, licet diuina consolatione, & interna deuotione priuetur, in infimis tamen consolatione, vel minima, quæ Deum non sapit, nequaquam admittere præualeat, ingeminas illud Dauidicū: *Renuit cōsolari anima mea, memor fui Dei, & delectatus sum.* Et illud Apostoli: *Mihi crucifixus est, & ego mundo;* id est, quæ mundus diligit, quasi tormenta sentio; & quæ cōplector, mundus crucē reputat. Et hoc est primum signum veræ electionis, quo Iohannē Euangelistā nubere volentem ad effectum spirituale retraxit Deus, vt Christum imitans, respueret lene cōiugis pectus, vnde postmodum ab eodē inuitans, Odor, inquit, tuus concupiscentias in me suscitatur æternas. Quam electionem Christus innuens, ait: *Sic enim volo manere, donec veniam.* scilicet in integritate carnis, dulcedine spiritus, & contemplatione mentis.

Secunda vis animæ dicitur rationalis, quæ tunc à Deo perfectè trahitur, vnitur, & colligatur, cum perfectissimum illud exemplar humanitatis Christi semper amplectens, quantum ad omnia virtutum exercitia, in eandem imaginem se transformare laborat, vt sic omni moda cōformitate perfectam in se Christi similitudinem gerat: præsertim cum aspirat ad amplexū illius abyssalis humilitatis, de qua Iesus peculiare mandatū dedit, dicens: *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.* *Mitis*, inquam, quantum ad exteriorē exhibitionē: *humilis* verò *corde*, quantum ad interiorē dispositionē. Per cuius vigorem imitationem, eousq; interdū perducitur, quòd veritate cognitionis sub omni creatura se despiciendo deijcitur, & exteriori humiliacioni, prout illius statui congruit, innititur, affectuq; vilitatis ab omnibus despici gloriatur. Et exinde vinculo quodā humilitatis perfectissimè colligatur, quo nunquam sibi ipsi de virtutibus aut meritis nouit adscribere, nunquam honore quocunq; sibi oblato penitus insolescere. Et hoc est secundum signum veræ electionis: quia Antonius videns mundum laqueis plenum, quæsiuit à Domino, dicens: *Quis illos euaderet?* & responsum est ei, sola humilitas.

Tertia vis animæ dicitur irascibilis, quæ tunc à DEO perfectè trahitur, vnitur, & colligatur, cum dulcorosa quadam, & tranquilla patientia, propter amorem, & honorem dilecti cuncta suscipit aduersa, gaudens, & exultans: quia dignus habitus est *pro nomine IESU consumeliam*, & tribulationem pati, illud Tobie prudenter attendens:

Kkkkk 2 Quia

873
Signum diuine electionis I.

Psal. 76.
Galat. 6.

Electio Iohannis Euangelistæ.

Iohan. 26.

Rationalis vis animæ vt trahatur à Deo.

Matth. 23.

Electio diuinae signum II.

Actor. 7.

Tob. 12. *Quia acceptus eris Deo, necesse erat, ut tentatio probaret te.* Tribus ergo
 Tribulatio nem electo- riu Dei fieri trifariam.
 Psal. 87.
 Sapient. 3.
 Act. 9.
 Job 2. & 3.
 Job 3. & 4.

Quia acceptus eris Deo, necesse erat, ut tentatio probaret te. Tribus ergo modis occultos filios probare Deus affolet. Primò per seipsum, vniuersam scilicet gratiam refrigerantem subtrahendo, ita quòd remanent obnubilati, desolati, & aridi, quasi penitus à Deo derelicti, & reprobati, tanquam *vulnerati dormientes in sepulchris*, de quibus Ecclesia concinit, dicens: Sicut *aurum in fornace* probauit electos Dominus, & *quasi holocausti hostiam accepit* eos in aeternum. Vnde cum de Paulo Dominus pramississet, dicens: *Vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus, & regibus terræ*, statim subiunxit: *Et ego ostendam illi, quanta oporteat eum pronomine meo pati.* Et si in huiusmodi probati fideles inuenti fuerint, secundò eos probare solet plerumque per suos tortores, id est, daemones, scilicet non solum subtrahendo diuinum influxum, sed etiam diuersis tentationibus expositis denegando ferè cunctum diuinæ protectionis auxilium. Sicut enim Iob corporaliter à Deo traditus fuerat ad flagellandum, tam in totalitate rerum, quàm membrorum, vt tantum anima illius, id est, vita salua seruetur: sic isti spiritualiter infinitis tentationibus, etiam inhumanis, & reprobis obstinantiæ, & blasphemia plenis lethaliter exponuntur, vt non videatur in eis remanere sanitas, nisi duntaxat in superiori parte syneresis. Cum enim occultissimos filios suos Deus, nullis aduersitatibus, nullisque tribulationibus, & desolationibus contristare potest, vt pote ad omnia perferenda paratissimos, nisi duntaxat in his, quæ quandam obdurationem, & inuidiam contra Deum eisingere videntur, hinc est, quòd eisdem impugnationibus illos occultissimo suo iudicio probare frequenter experitur, quibus nimirum intantum sedulè cruciantur, quòd beatus Augustinus, & Bernardus, illorum pressuram infernali pœnalitati non inconuenienter assimilant. Tertio denique dolorem dolori Deus superaddens, illos tandem actualiter sinit persequi, despici, derideri, ac velut insanos, & obsessos reputari, etiam ab his, qui seculari honestate, probitate, scientia, & sanctitate præditi videantur. Qui profectò potissima talibus offendicula desolationis obijciunt instinctu diabolico, licet ipsis ignorantibus, prouocati. Sicut enim sanctus Iob à tribus amicis, qui venerant ad consolandum eum, scilicet instigante Satana, statim impetebatur iniustis correptionibus, falsis derisionibus, & nephandis detestationibus, ita quòd (ipsis penè non aduertentibus) eorum charitatiua visitatio verteretur in feralem desolationem, & domesticam impugnationem:

nema:

nem: sic isti talium desolatorum anxietates, & gestus singulares, peruersè quidem interpretantes, derident, & exprobrant, infamant, detrahunt: & illud præsumptuosè persequi non desinunt, quod veluti ignotum magis excusare, vel admirari, aut potius venerari debuerant, eò quòd vniuersa dubiosa, & ignota semper sunt ad partem meliorem interpretanda. Et ex his occulti Dei filij per omnia depurati, tandem ad hoc indissolubile vinculum felicitatis mortificationis attingunt, quod semper omnem desolationem, & nullam consolationem affectant, exemplo Christi dicentis illud Psalmistæ: *Improprium expectauit cor meum, & miseriam.* Et hoc est tertium signum veræ electionis, quo beatissimus Pater noster Franciscus artham æternæ felicitatis promeruit, cum post nimium dolorem oculorum, & capitis per dies quinquaginta, incredibilem quoque murum infestationem latissimè percellam à Domino tandem audiuit: *Gaude nunc Francisce, quia ad infinitum thesaurum æternæ vitæ tibi repositum, perfruedum ex nunc te inuestio. Præfens autem afflictio, & infirmitas tibi data est pro artha thesauri illius.*

Quarta vis animæ dicitur libertas arbitrij, quæ tunc à Deo perfectè trahitur, vnitur, & colligatur, cum quis omni proprietari, & propriæ optioni mori desiderat, vt sic voluntas eius in diuinum beneplacitum liquefacta penitus absorbeat. Et hæc est potissima libertas creature rationalis, diuina scilicet potiri voluntate: quia nimirum ab omni timore funditus absoluitur, & in quadam ineffabili securitate constituitur, Deo non seruiens amore præmij, vel timore supplicij, sed amore dilecti: quoniam omnis amor commodi, vel timor incommodi ab eo sublatus est. Sicque tandem ad hoc vinculum pertingit vnicordij, quòd si dilecto placuerit, etiam ipsam totalitatem infernalis penalitatis sine retractione cordis ob amorem eius libens sustineret, incessanter illud Dauidicum repetens: *Paratum cor meum Deus, paratum cor meum,* scilicet tam ad aduersa, quam ad prospera. Et hoc est quartum signum veræ electionis, quo scilicet Abraham liberalissimè filium offerens, amicus Dei meruit appellari, & audire Dominum dicentem: *Quia fecisti hanc rem, benedicens benedicam te, & multiplicabo semen tuum sicut stellas cali.*

Quinta vis animæ, quæ & parti superiori conuenienter adscribitur, dicitur virtus amatiua superior: quæ tunc à Deo perfectè trahitur, vnitur, & colligatur, cum per flammam charitatem in sua perfectio-

Psalm. 62.
Electionis
diuinae si-
gnum III.

Libertas
arbitrij vt
trahatur à
Deo.

Psalm. 56.
& 107.
Electionis
diuinae si-
gnum IIII.
Genes. 22.

Vis amati-
ua animæ
vt trahatur
à Deo.

ne constituitur, ita quod nihil etiam in proximo diligat, nisi virtutes: nihil odiat, nisi peccatum: & hoc sine omni differentia personarum, ut non sit quis tam intimus sibi, in quo vitium palpet, vel diligat, aut eius familiaritatem exquirat, nisi in quantum profectus suus, vel illius requirat: nec tam aduersarius, in quo aut naturam, aut virtutes odiat, vel saltem ad eius salutem intepescat. Et hoc solum propter diuinum honorem & amorem, & proximorum salutem. *Diligite, inquit, inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos: & orate pro persecuentibus & calumniantibus vos, ut sitis filii Altissimi.* Et iterum: *De suis filij Patris vestri, qui solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos.* Ex quo vinculum indissolubilis effluit charitatis, quod eodem vultu & affectu dilectionis amicos & inimicos, notos & extraneos, benefactores & persecutores amplectitur. Quod quidem ab amore diuino purissimo pariter & intensissimo defluit, quem eadem hilaritate & affectuositate suscipit, vel in omnibus consolantem, aut in omnibus defolantem, quærens in singulis dilecti sui gratissimum beneplacitum. Et hoc est quintum signum electionis, quo felix illa Magdalena electa dinoscitur, dicente Domino: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Et subdit: *Fides tuæ salutem fecit, vade in pace.* Vnde postmodum acta feruore dilectionis, omnem humanam conuersationem abhorruit, & in solitudinem solis amplexibus confouenda diuinis, deuota perrexit.

Matth. 5.
Luca 6.

Electio-
nis
diuinæ
signum V.
Luca 7.

Intellectus
animæ ut
erabatur à
Deo.

Philip. 3.

Electio-
nis
diuinæ
signum VI.

Sexta vis animæ dicitur intellectiua, quæ tunc à Deo perfectè trahitur, vnitur, & colligatur, cum eliminatis cunctis occupationibus, ac mentalibus discursibus, ad indaganda spiritalia & cælestia, mens ipsa continuis exercitijs, non quidem ex curiositate, vel propria oblectatione, sed ex spiritali feruore laborat, & ad inuestiganda occulta Dei consilia, ut illa perficiat: ad cognoscendum quoque secretissimas dæmonum insidias, & subtilissimas naturarum abductiones, ut illas rejiciat. Ex quibus tandem peruenire mereatur, ut cum Apostolo conuersans *in calis*, iam inferioribus in obliuionem traditis, peregrinas impresiones admittere nesciat, nisi quantum animarum salus exquirat, factus felicissimus ambidexter & speculum bifaciatum, in quo scilicet introuersionis & extrouersionis æqua promptitudo reluceat, ut patet plenius in tertiadecima industria. Et hoc est sextum signum electionis, quo Dauid, secundum cor Dei electus, erat eleganter insignitus, quia solius Spiritus sancti instinctu, sine omni exteriori ad-
mini-

miniculo, suam edidit prophetiam, & tam aperte, quod plus euangelizare videretur, quam prophetare.

Septima vis animæ dicitur memoratiua, vel nuda cogitatio, nos educens ad contemplationem supereminentem, prout videbitur inferiorius: quam qui veraciter adeptus fuerit, signum quoddam æternæ predestinationis, & manus æternæ fruitionis prægustauit. Quo scilicet Paulus electus, & ad supereminentem visionem admissus, fiducialiter ait: *Certus sum, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque Principatus, neque Virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare a Charitate Dei, quæ est in Christo Iesu Domino nostro.*

Memoria
animæ ut
trahatur à
Deo.
Electionis
diuinæ si-
gnū VII.
Rom. 8.

D. HENRICI HARPHII
THEOLOGIAE MYSTICAE,
LIBRI III.
PARS QUARTA.

De congrua preparatione vitæ contemplatiuæ & superessentialis.

Cap. XXVI.

AMICE ascende superius. Luca 14. Eia nunc viscerosis affectibus processum vitæ contemplatiuæ superessentialis prosequamur: in qua nimirum ipsius viatoris suprema fruitio & communicatio diuinæ largitatis consistit. Vnde dicit Psalmista: *Beatus vir, cuius est auxilium abs te, ascensiones in corde suo disposuit, in valle lachrymarum.* Statim enim subiungit: *Etenim benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem: videbitur Deus Deorum in Sion.* Sicut enim Angelorum agminibus nos inferendos & assimilandos manifesta tradit auctoritas, sic etiam secundum quod hic profecerimus veris virtutibus, ita illic iuxta mensuram perfectionis iungemur cælicis spiritibus, & hinc quoque plerumque subleuamur diuinis illuminationibus. Et quia contemplatio superessentialis diuinarum illuminationum arcem obtinet, ideo multos virtutum gradus & propria mortificationis ascensus peragere nos oportet, vt sic debitam preparationem, præuiam ad illam eminentissimam illuminationem percipiendam, nostra peregrinatio compleat. Licet enim quibusdam necdum debitam per-

Psalm. 83.

Kkkkk + scdte